

Kristdemokraterna och aborträtten

En beskrivande idéanalys om förhållandet mellan
kommunpolitiker och deras partiprogram år 2015

Abstract

This study aims to analyze how politicians from different municipalities in the Christen democratic party of Sweden, view questions regarding the right to abortion. Furthermore, it compares the individuals' views with both each other and the party's official stand. The material consists of interviews and the party program from year 2015. The method of the study is based on a qualitative idea analysis in order to understand and compare ideas the politicians have. The theoretical framework is based on Christopher J Kam's sociological approach, which discusses how social norms have the possibility to affect parliamentary behavior. The theory also suggests that political parties and their members not always play along regarding opinion formation. The result of the study indicates both similarities and differences between the politicians and in regard to the official agenda. However, it is not possible to state for certain which factors that plays the biggest role but gender and time in the political party seems to be two important ones.

Nyckelord: Aboträtt, Kristdemokraterna, Kommunpolitiker, Idéanalys
Åsiktsbildning
Antal ord: 9487.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och Frågeställning	1
2	Bakgrund	3
2.1	Kristdemokraternas historia	3
2.2	Svensk abortlagstiftning	3
2.3	Kristdemokraternas värdegrund	3
3	Tidigare forskning	5
4	Teoretiskt ramverk	7
4.1	Sociologiskt förhållningssätt - Christopher J Kam	7
4.2	För och nackdelar med avvikelser från partilinjen	9
5	Metod och material	10
5.1	Forskningsdesign - Beskrivande idéanalys	10
5.2	Material	11
5.2.1	Transkribering	11
6	Tillvägagångssätt för undersökning	12
6.1	Urval.....	12
6.2	Empirisk datainsamling.....	13
6.3	Etiska överväganden	14
6.4	Begränsningar.....	15
7	Dimensioner som analysverktyg	16
8	Intervjuer	17
9	Analys	19
9.1	Jämförande analys	19
9.1.1	Grundlagsstifta aborträtten	19
9.1.2	Samvetsfrihet.....	20
9.1.3	Abortgräns 18 veckor	22
9.1.4	Enighet inom abortfrågan	22
9.1.5	KD - det självklara valet.....	23
9.1.6	Lika eller olika i ideologiska ståndpunkter	23
9.1.7	Placering på partilista	24

9.2	Har politiken förändrats?.....	24
10	Resultat	26
11	Diskussion	27
11.1	Bidrag till tidigare forskning	27
11.2	Förslag till framtida forskning.....	27
12	Slutsats	29
13	Referenser	30
14	Bilagor	32
14.1	Förberedelser till intervjuer	32
14.1.1	Intervjuförfrågan	32
14.1.2	Samtyckesdokument.....	33
14.1.3	Intervjuguide	34
14.2	Intervjuer	34
14.2.1	Intervju 1	34
14.2.2	Intervju 2	40
14.2.3	Intervju 3	44
14.2.4	Intervju 4	52
14.2.5	Intervju 5	56
14.2.6	Intervju 6	58
14.2.7	Intervju 7	63

1 Inledning

Abortfrågan väcker ofta starka känslor och tenderar att få stor uppmärksamhet i det mediala landskapet. Ett parti som både bevittnat och haft politiska representanter som uttalat sig kritiskt till abort är Kristdemokraterna. Exempelvis röstade europaparlamentarikern Lars Adaktusson mot abort över tjugo gånger i EU-omröstningar i Bryssel. Adaktusson anser också att barnmorskor ska kunna vägra utföra abort. Riksdagsledamoten Mikael Oscarsson har drivit frågan om abort i ett flertal motioner och enligt honom är en sänkning av aborträkten till vecka tolv möjlig (Dagens nyheter, 2019 & Sveriges radio, 2006). I kontrast till detta består partiets egna värderingar, sett till partiprogrammen, av fri abort, solidaritet och med fokus på familjen som själva ska få bestämma över sina liv (Kristdemokraterna 2022).

På senare tid har Kristdemokraterna fått en allt mer liberal syn kring abort, men så har det inte alltid varit. I kristdemokraternas partiprogram från 1973 där en hänvisning görs till ett uttalande av rikstinget 1970, framgår att med grund i den kristna etiken bör abort endast utföras i nödfall då kvinnan riskerar att ta skada eller vid "våldtäkt" (Partiprogram 1973). Vad tycker egentligen aktiva partimedlemmar om abortfrågan, och råder det enighet mellan dem och i förhållande till partiprogrammet från 2015?

1.1 Syfte och Frågeställning

Syftet med studien är att undersöka huruvida det finns likheter och/eller skillnader mellan kristdemokratiska kommunpolitikernas åsikter och Kristdemokraternas partiprogram från 2015 i frågan om abort och om så finns, vad det kan bero på. Eftersom Kristdemokraterna från sitt grundande härstammar från en skeptisk syn i frågan och på senare tid fått en mer liberal hållning, finner jag det relevant att studera fenomenet närmare. Med avstamp i detta finner jag det intressant att både studera ledamöternas motivation till att bli en del av partiet samt försöka utröna hur deras syn i abortfrågan kommer till uttryck. Nedan följer studiens frågeställningar:

Hur kan vi förstå nuvarande kommunpolitikernas åsikter i förhållande till varandra? Stämmer nuvarande kommunpolitikernas åsikter överens med partiprogrammet från 2015?

Med tanke på den senaste utvecklingen kring abortfrågan i USA är ämnet aktuellt, laddat och påverkar människor både i och utanför Sverige vilket gör att det besitter utomvetenskaplig relevans (Teorell - Svensson 2007:18).

2 Bakgrund

Kapitlet redogör för en kort bakgrund om Kristdemokraterna som parti, den svenska abortlagstiftningen samt vilka centrala värden som partiet står för.

2.1 Kristdemokraternas historia

Kristdemokraterna, tidigare *Kristen Demokratisk Samling*, är ett svenskt riksdagsparti som etablerades 1964 med intentionen att fortsätta föra fram ett kristet synsätt, och således inte låta det gå förlorat inom politiken. År 1991 fick de för första gången möjlighet att träda in i riksdagen där en regering ledd av partiet på högerkanten blev ett faktum (Kristdemokraterna 2022).

2.2 Svensk abortlagstiftning

Den nuvarande abortlagstiftningen trädde i kraft år 1975 och stadgar de rättigheter och skyldigheter som finns avseende abort. 1 § Abortlagen (1974:595) står skrivet att en kvinna har möjlighet att utföra abort fram till och med vecka 18, förutsatt att det inte finns några tecken på att kvinnan skulle riskera sitt liv genom *sjukdom*. 3 § stipulerar att kvinnan endast får utföra abort efter vecka 18 om Socialstyrelsen gett sitt godkännande och då krävs att särskilda skäl föreligger. I enlighet med 3 § andra stycket betonas dock att om fostret betraktas kunna ha levnadsförmåga, det vill säga vara *livsdugligt* saknar Socialstyrelsen mandat att bevilja abort enligt 3 §. Vidare stadgas i § 6 att om det föreligger en risk att kvinnan (på grund av aborten) kan råka illa ut får Socialstyrelsen bevilja en abort, oavsett hur lång tid av graviditeten som löpt. Individer saknar också möjlighet att ompröva ett beslut som Socialstyrelsen fattat. Det betyder att oavsett om Socialstyrelsens beslut i enlighet med 6 § betyder ett förbud eller medgivande av abort, står deras beslut fast.

2.3 Kristdemokraternas värdegrund

På deras hemsida under fliken *Ideologi och Principprogram* står det att Kristdemokraternas syn på människan bygger på principen om gemenskap för att människan då kan leva ut sin fulla potential samt att varje människa är lika mycket

värd. Även fast all gemenskap är viktig utgör familjen, enligt kristdemokraterna, den som tillmäts störst betydelse. De uppfattar också människan som ofullkomlig vilket betyder att ingen gör allt rätt utan att trots våra brister kan erbjudas en till chans. De anser också att de beslut som kan fattas inom familjen bör vara fritt från statlig inblandning, och betonar att beslutsfattande bör ske på den lägsta möjliga nivån. Slutligen värnar de rättvisa och solidaritet - att man bör behandla andra i likhet med hur man själv vill bli behandlad och minska de sociala orättvisor som finns (Kristdemokraterna 2022).

3 Tidigare forskning

Kapitlet redogör för tidigare forskning kring ämnet.

I doktorsavhandlingen "Samvete och samvetsfrihet" skriven av Mats Aldén, betraktar han samvetsfrihet som en etisk fråga och menar att människor själva är ansvariga för att ta reda på om det yrke man valt kan innebära arbetsuppgifter som strider mot det egna samvetet i framtiden. Om så är fallet, finns andra arbeten som kan vara passande. Som ett exempel tar han upp att sjuksköterskor kan välja en annan väg än den för att bli barnmorska om det upplevs strida mot det egna samvetet. Vidare lyfter Aldén begreppet "kollektivtypen", som enligt honom betyder att kollektivet ska ha som mål att arbeta för det som gynnar samhället bäst. Detta gör man genom att ställa krav på individens handlingsförmåga, med andra ord att hen agerar till förmån för kollektivets bästa (Aldén 2002:20-21 & 186-187).

Ytterligare forskningsbidrag går att finna i undersökningen "*Knowledge and attitudes of Swedish politicians concerning induced abortion*". Som rubriken avslöjar undersöks hur landstingspolitiker i Sverige, som har ansvar för sjukvården, ställer sig till frågor om abort samt hur deras kunskap gällande abort ser ut. Författarna skickade ut frågor till 375 politiker med en svarsfrekvens på drygt 50%. Det empiriska resultatet visar att drygt 70% inte uppfattar frågan som knuten till etiska principer utan istället som en "kvinnorättsfråga". Omkring 55% ansåg att tolv veckor var en rimlig gräns för abort och inte arton veckor. Över hälften av de svarande kände att de inte hade tillräckligt med kunskap i frågor som handlade om abort (Sydsjö et.al 2012:438).

Tidigare forskning går också att finna i en rapport skriven av juridikprofessorn Mats Kumlien (2012) som studerar om det råder ett kristet synsätt på abort. Kumlien redogör för Kristendomens syn på abort genom att se tillbaka i historien. Trots nuvarande abortlag som inrättades år 1975 betraktade kyrkan den som problematisk fram till 1980-talet för att sedan inta en mer liberal hållning (Kumlien 2012:41).

Som berörts tidigare skapades partiet som då hette Kristen Demokratisk Samling (KDS) år 1964 som motreaktion till att man uppfattade att Kristendomen gavs allt mindre utrymme i skolan samt att den generella moralen höll på att försvinna allt mer. Partiet hade som förhoppning att ges mandat nog att träda in i riksdagen (Ibid:43). Det inledande partiprogrammet framhävde familjens betydelse samt vikten av att äktenskapet inte skulle falla isär. Det betonades också att det svenska samhället skulle präglas av kristendomens värderingar. År 1970 vid rikstinget uttalades:

"KDS hävdar att rätt till abort må medges vid fara för den gravida kvinnans liv och efter våldtäkt. Gällande abortlag (1938/46 års lag, min anm.) ger inte tillfredsställande skydd för det ofödda barnet. Härtill kommer att dess tillämpning

under de senaste åren gått så långt utöver vad som vi var avsett, att vi i praktiken har fri abort, även om det förnekas”.

Kumlien fortsätter sin studie med att belysa att KD efter nästan tre decennier, vid (1997) bytte riktning och fick en allt mer liberal syn kring abort på ett officiellt plan. I ett uttalande betonas att kvinnan själv ska bestämma hur hon vill agera i graviditetens första skede. Kumlien belyser även att det skett ett skifte rörande Kristdemokraternas syn på kristendomen och partimedlemskap. År 1970 är man av åsikten att kristendomen utgjorde “den grund på vilken vårt folk bör bygga” och att alla “samhällsfrågor lösas utifrån kristna grundvärderingar” för att 1996 “Kristdemokraterna är ett icke-konfessionellt parti. Alla som delar partiets grundläggande värderingar, oavsett religion eller livsåskådning, är välkomna i dess arbete” och slutligen 2001 förklara att sin egen politik bygger på kristna värderingar och en kristen syn på människan med fokus på människans värde (Ibid:43-44).

Tidigare forskning indikerar också att ideologi brukar förklaras vara en substantiell faktor till varför det finns en diskrepans bland ledamöter där politiska partier till vänster på vänster-höger skalan har ett tydligare fokus på kollektivet (kollektivism) med grund i socialismen, och partier till höger snarare har fokus på det individualistiska med grund i liberalismen (Holmberg 1974:215). Forskning på området har även kommit fram till att hierarkisk ordning inom partier har betydelse för partiloyalitet. Exempel på det är att ledamöter som befunnit sig kortare tid i partiet och således lägre i rang hierarkiskt sett, kan vara mer lojala att lyssna till väljarnas åsikter än partiet. Detta i jämförelse med ledamöter som är på en högre hierarkisk position samt har varit delaktiga i partiet längre. Detta tros bero på att de senare är i behov av stöd från partiet för att bland annat väljas om på nytt och således behålla lojalitets aspekten. Tiden för engagemanget kan alltså ha medfört att de socialiserats in till att anamma partiets åsikter och representera partiet i helhet (Gilljam m.fl. 2010:53ff).

4 Teoretiskt ramverk

Kapitlet presenterar uppsatsens teoretiska ramverk som utgår från Christopher Kams bok om politiskt beteende och disciplin inom partier. Uppsatsen kännetecknas av ett teorianvändande förhållningssätt som betyder att empirin är det centrala för frågeställningen och således inte att pröva en teori (Esaiasson m.fl. 2017:43).

Teorin redogör för att politiska partier inte är så pass eniga som gemene man kan tro, och speglar den socialiseringsprocess som sker när representanter formas in i ett politiskt parti.

4.1 Sociologiskt förhållningssätt - Christopher J Kam

Författaren Christoffer J Kam har skrivit boken *Party Discipline and Parliamentary Politics* som studerar relationen mellan politiska ledare och dess representanter i fyra engelsktalande länder. Kam betonar att både de politiska ledarna och representanterna eniga men ibland också oeniga och visar bland annat på att *sociala normer* påverkar ledamöternas egna visioner. Därtill diskuterar han också hur ideologiska skillnader inom ett parti påverkar hur det parlamentariska arbetet tar form (Kam:2009)

Trots att Kam i sin bok utgår från riksdagsledamöter hävdar jag att den har teoretisk relevans för denna studie då ledamöterna också har en representativ roll i olika kommuner och är delaktiga i ett politiskt parti, i detta fall KD. Eftersom fokus i boken är inriktat på huruvida riksdagsledamöter lägger sin röst i förmån eller icke förmån för partiet gällande politiska förslag, finns det en diskrepans till denna studie som jag är medveten om. Jag anser dock att de frågor i intervjuguiden samt de svar som angivits ger en god helhetsbild av deras olika ståndpunkter i frågor som kan knytas an till teorin så till vida att det också berör politiska åsikter och preferenser.

Kam inleder med att skriva att det konventionella synsättet som funnits i betraktelsen av partipolitik behöver revideras eftersom det antyder att det inte råder några meningsskiljaktigheter inom partier. Med andra ord råder stark sammanhållning vilket gör avvikelser från partiets linje till en sällsyn handling som inte behöver ägnas kraft åt. Författaren betonar visserligen att ledamöter inte sällan röstar i linje med partiet, men det sker och ovanstående synsätt är enligt honom passé. I kontrast till den konventionella inställningen nyanserar Kam bilden och menar att ledamöter både har förmågan och faktiskt stundtals avviker från partiets hållning i frågor och förslag. Enighet är önskvärt men långt ifrån hur

det ser ut i verkligheten och för att politiska ledare ska kunna uppnå sammanhållning och trofasta representanter krävs olika medel (Kam 2009:2-3).

Ett av de länderna som står i fokus för boken är Storbritannien. Författaren lyfter att avvikelse från politiska partier är ett fenomen som ökar och inte avtar vilket gör att han intresserar sig för vilka faktorer som kan förklara ökningen på 1970-talet. Flertalet författare nämns med olika syn på saken där vissa betonar betydelsen av institutionella förklaringar och andra snarare pekar på sociologiska. Kam understryker därför att en ensidig förklaring inte är att önska utan att man bör vidga förståelsen. Teorin kan användas för att också förstå andra politiska system utöver Storbritanniens. Det vitala i Kam's bok är att ett parti representeras av antingen enighet eller oenighet och representanternas beteende är det avgörande (Kam 2009:3-5).

När ledamöter inte agerar i linje med partiet skapas oordning inom partiet vilket mynnar ut i att hela partiet tar skada eftersom de dels är skakigt, men det tydliggör för väljarna att olika åsikter florerar. Det nämns också att avvikelse från partiet ofta trigger andra personer inom samma parti att göra likadant vilket kan resultera i en snöbollseffekt. Kam drar slutsatsen att då det politiska ledarskapet är hotat, om många avviker från partiet, kan ledaren istället agera till representantens fördel för att bibehålla stabilitet. Parlamentariskt beteende präglas inte sällan utåt sett av en stabil ordning men kan innebära bekymmer internt vilket bidrar till svårigheten att ta reda på hur det egentligen ligger till. Till exempel interna överenskommelser som allmänheten inte ser ljuset av eller missnöjen. Partiers interna förhållanden menar Kam därför är väsentligt att förstå och ta i beaktning. Kam's material är flerfaldigt men i likhet med denna uppsats baseras det bland annat på intervjuer (Ibid: 8-11).

Kam applicerar olika tillvägagångssätt som kallas: *Preference-driven*, *institutional* och *sociological* och kan förstås i samklang med varandra. Den förstnämnda betonar ledamöternas *preferenser* som avgörande för hur agerandet tar form när väl beslut ska fattas. Med andra ord är det deras egna åsikter som ligger till grund för beslutsfattandet. De lägger sin röst i syfte att framföra deras egna åsikter och vad som passar dem bäst (Ibid 2009:11). Medan det institutionella tillvägagångssättet bland annat präglar de regler som styr hur det politiska arbetet kan verka genom till exempel valsystemet och vad som är tillåtet inom partiets ramar, och i helhet riktlinjer för partiet. Med andra ord kan institutionella regler sätta käppar i hjulen för ledamöter som vill agera stick i stäv med partiet. Kam lyfter också att parlamentariskt beteende kan förstås som en kombination av nämnda modeller (Ibid:12).

I kontrast till nämnda förhållningssätt som ser individer som *nyttomaximerande* (agerar endast för sin egen vinning) menar den sociologiska approachen att normer som finns inom partiet samt den tillgivenhet som ledamöter har för partiet styr deras agerande till förmån för partiets linje, lojalitet är med andra ord centralt. Kam hänvisar till författaren Kieth Jackson (1987) som framhäver att när representanter träder in i partiet påbörjas en process som stärker partilinjen och inte representantens egna åsikter. Fokus är på det icke formella och de formas samtidigt utifrån partiets tidigare *praxis*. De påminns om att vad som

gynnar partiet bäst är det rätta att gå efter och lämnas således litet utrymme till egna ställningstaganden (Ibid:13-14).

Den approach som är bäst lämpad för studien är det sociologiska förhållningssättet då studien ämnar undersöka olika åsikter hos politikerna och hur dessa ställs i relation till partiprogrammet.

Som tidigare nämnt är det önskvärt för politiska partier att bibehålla en enad front och där målet är att framstå som ett enat, och inte ett splittrat parti. En användbar teknik för att uppfylla det är med hjälp av sociala normer som i sammanhanget syftar på det agerande som anses vara det korrekta och adekvata. Genom sociala normer skapas en process som Kam benämner som *socialiseringsprocess* och möjliggör ett förtroende mellan den politiska ledaren och dess representanter. Eftersom normerna påtalar en väg för hur representanterna bör agera och kan skapa en känsla av att partiledaren på ett legitimt sätt respekterar ledamöterna, saknar partiledaren anledning att tro att representanterna skulle vara illojala. Författaren poängterar dock att för att socialiseringsprocessen ska kunna vara fruktbar behöver den förstås ur olika perspektiv.

Tidigare forskning inom ämnet har understrukt värdet av att ha lång erfarenhet och engagemang inom partiet (på riksdagsnivå) som ett svar på varför ledamoten skulle fortsätta och bibehålla sin lojalitet och därför inte avvika. Kam öppnar dock upp för att det kan vara ett för smalt synsätt och nämner författaren Asher (1973) som menar att andra faktorer i socialiseringsprocessen kan påverka ledamotens beteende. Till exempel kan ledamoten redan blivit *socialiserad* till partiet före den får sin titel som riksdagsledamot vilket innebär att det inte är självklart i det fallet hur representanten kommer agera (Ibid: 193-194). Kam kommer till slutsatsen att tid i regeringen inte till fullo kan förklara representantens vilja att vara lojal utan istället bör socialiseringsprocessen förstås när det råder respekt för den politiska ledaren, *lojalitet* och *solidaritet* gentemot partiet (Ibid:194).

4.2 För och nackdelar med avvikelser från partilinjen

Kam belyser att avvikelser från partilinjen kan innebära både för och nackdelar för representanten och partiet. Å ena sidan framställer representanten partiet i negativ dager eftersom hen är medlem i partiet och har ett ansvar gentemot sina väljare, men det tenderar också att sätta den interna balansen på spel (Kam 2009:26-27). Dessutom ger oenighet upphov till att media uppmärksammar och väljarna blir förvirrade vilket leder till att röster tappas. Å andra sidan kan avvikelser från partilinjen istället gynna politiker, genom att ledamoten istället väljs om på nytt. Ett effektivt sätt att uppmuntra samstämmighet är för politiska ledare att möjliggöra framsteg karriärmässigt, men om ledamoten inte ser nyttan av det, till exempel att få en bättre position, saknas incitament att fortsätta agera i partiet linje. Men eftersom ledamöter också kan uppfatta enighet som något eftersträvänt, kan det utgöra incitament till att inte avvika från partiets hållning (Ibid:30-31).

5 Metod och material

Kapitlet redogör för vald forskningsdesign, den beskrivande idéanalysen och kort om studiens material.

5.1 Forskningsdesign - Beskrivande idéanalys

Studien tillämpar en kvalitativ beskrivande idéanalys som har för avsikt att studera vilka idéer som råder inom Kristdemokraternas partiprogram samt hos de ledamöter som ställt upp på intervju. Både partiprogram och intervjuer är två användbara sätt för denna typ av metod. Eftersom människor dagligen är i olika tankeprocesser behöver vi som forskare ta reda på de underliggande tankarna till dessa idéer för att skapa en slags förståelse och uppfattning. Det centrala i en beskrivande idéanalys är att den försöker redogöra för och tyda vilka *idéer* som finns i materialet. Då den beskrivande idéanalysen återger vad som sagts eller skrivits, råder krav på att studien också måste medföra något nytt till forskningen. Då studiens syfte är att jämföra ledamöternas idéer med partiprogrammet uppfylls detta krav (Bergström - Svärd 2018:138-141).

Fortsättningsvis kännetecknas idéanalys antingen av att idéerna är det primära och inte avsändaren vilket utgör en *idécentrerad studie*, alternativt tvärtom där *aktören* istället är det centrala som kallas en *aktörscentrerad studie*. Den senare kan även innefatta olika ställningstaganden vilket till denna studies fokus passar väl in då ett politiskt parti och några av dess representanter vars hållning gentemot abort är det primära som studeras. En fördel med det senare angreppssättet är att den både ger djup och en intressant bild av forskningsfrågan och således det som studeras. Då Kristdemokraterna är en del av svensk politik, och nu även i regeringsställning, skapas en intressant synvinkel i tanken om den ideologiska förskjutningen som partiet genomgått från en konservativ till mer liberal hållning (Beckman 2005:17-19). Eftersom jag även studerar de idéer som ledamöterna har, används en kombination av metoden.

Metoden inrymmer både för- och nackdelar där en positiv aspekt som lyfts fram är att läsaren får en förståelse för vad som ligger bakom människors olika idéer och tankar vilket bidrar till en djup förståelse av det som studeras. Idéerna kan studeras både utifrån ett helikopterperspektiv men också mer i detalj tack vare olika *värden*. Medan en nackdel i vissa fall kan innebära att, då ambitionen inte är att förklara utan istället på ett deskriptivt sätt analysera, kan det bli brist på det *analytiska mervärdet*. För att stävja det kan man lägga till en explorativ ansats om man önskar uppnå mer av det analytiska mervärdet. En ytterligare aspekt som anses relevant att nämna är att de idéer som studeras aldrig kan vara helt neutrala

eftersom det är jag som uppsatsförfattare som tolkar materialet vilket är viktigt att ta beaktning (Bergström - Svärd 2018:141 & 165).

En anledning till att jag valt bort en kvantitativ forskningsansats beror på att syftet inte är att beräkna hur ofta ett ord eller uttryck förekommer eller ges mindre vikt (Boréus - Kohl 2018:50). En sådan ansats kan vara användbar då man önskar studera exempelvis hur stort en specifik *fråga* alternativt situation får i medierapportering (Esaiasson 2017:198).

5.2 Material

Studiens material består av både intervjuer med kommunpolitiker samt Kristdemokraternas partiprogram från 2015. Eftersom intervjuerna endast inkluderade mig själv och respondenten och således ingen annan utgör det tecken på primärmaterial och kravet på *centralitet* är uppfyllt (Esaiasson m.fl. 2017:292). Även partiprogrammet från 2015 är en primärkälla eftersom materialet är direkt hämtat från partiprogrammet. Materialet har hög tillförlitlighet eftersom det är jag själv som ställt frågorna och endast tagit del av informationen. Material från intervjuerna finns i transkriberingarna vilka i sin tur finns redovisat i kapitel 14 – Bilagor. På grund av studiens begränsade omfång och för relevans av frågeställningen har inte allt intervjumaterial tagits med.

5.2.1 Transkribering

Delar av studiens transkribering markerades med olika färger vilka framgår längre ned i uppsatsen under tabell 1 i syfte att på ett tydligt sätt sammanställa materialet. För att hitta likheter och/eller skillnader bland intervju svaren använde jag mig av "korsreferenser" där jag för egen del till exempel kommenterade "Intressant, tydlig koppling till R2". Jag använde mig också utav *kategorisering* i mina dimensioner för att undersöka vad respondenterna har för ståndpunkt i olika frågor, se tabell 1. Det andra steget var att jag använde mig av *kartläggningsmetoden* som betyder att man har en företeelse som analysen utgår ifrån, i mitt fall frågan om abort. I denna studie är det dimensionerna som sedan kompletterades med utvalda citat med motivering till varför dessa valts ut. Detta steg syftar till att undersöka om det finns något mönster i materialet (Esaiasson m.fl. 2017:280-281).

6 Tillvägagångssätt för undersökning

Kapitlet presenterar hur olika steg i undersökningen genomförts med hjälp av urval, empirisk datainsamling, etiska överväganden, intervjuguide samt de begränsningar som finns.

6.1 Urval

I syfte att besvara studiens frågeställning har jag använt mig av ett *strategiskt urval* vilket innebär att man på förhand bestämmer de kännetecken eller kriterier som styr vad som ska undersökas. I mitt fall har respondenterna varit strategiskt utvalda så till vida att fyra faktorer valts ut: **Kön**, både män och kvinnor kontaktades för att undersöka om det råder tydliga likheter och/eller skillnader mellan dem. En **storstad** för att kunna ha närhet om intervjuerna hålls på plats. **Kommunpolitiker i kommunfullmäktige** inom partiet eftersom de besitter den position som är fokus för studien samt utgör Kristdemokraterna det parti jag valt att studera. Slutligen **kommuner** då jag ville undersöka hur det såg ut på det kommunala planet. Eftersom studien har en beskrivande ambition och frågan om abort inte sällan betraktas vara omstridd finns skäl att tillämpa nämnd urvalsmetod (Teorell - Svensson 2007:84 & 151).

Då intervjuerna utgörs av respondenter samt bygger på ett strategiskt urval är det användbart att tillämpa ett tillvägagångssätt kallat *maximal variation*. Det betyder att man försöker kartlägga olika synsätt som gett upphov till varför personen tänker på ett visst sätt genom att välja diverse faktorer som nämnts ovan. Analysen präglas sedermera av en jämförelse mellan ledamöternas åsikter och partilinjen för att kartlägga likheter och/eller avvikelser (Esaiasson m.fl. 2017:273).

I litteraturen betonas tre kriterier vid respondentintervjuer som är av relevans att ta hänsyn till. Det första innebär att involvera personer som man är obekant med, i syfte att stärka objektiviteten och på så sätt inte behöva väga in den känslomässiga aspekten som uppstår vid till exempel vänskapsrelationer. Den andra berör vikten av att inte intervjua ett för stort antal personer, vilket leder in på det tredje kriteriet som benämns "Teoretisk mättnad" som betyder att man som forskare gör klokt i att sluta involvera fler personer om det som sagts i existerande intervjuer saknar nya infallsvinklar för forskningsfrågans syfte (Esaiasson m.fl. 2017:268). Dessa tre kriterier kan anses vara uppfyllda då jag inte känner politikerna som intervjuats, inte har alltför många respondenter (sju stycken), samt

erhållit olikheter men också likheter bland de svar som angivits vilket kommer diskuteras i uppsatsens analysdel.

En nackdel med strategiska urval är svårigheten att generalisera sina resultat som brukar betraktas vara en styrka när slumpmässiga urval genomförs. Dock bör det lyftas att trots den problematiken kan strategiska urval, med avstamp i teori, bidra till att andra liknande fenomen studeras och hämtar information som är relevant för deras studie i fråga från min studie och på så sätt föra forskningen framåt (Esaiasson m.fl. 2017:158-159). I detta fall skulle det till exempel kunna vara andra studier som undersöker Kristdemokraternas syn på liknande frågor av kontroversiell karaktär men med riksdagspolitiker i fokus.

Urvalsprocessen startade med att jag via Google sökte på "Kommuner i *****". Sedan klickade jag på en av de rutor som finns - "Kommuner i storstads-län" som visar de ***** kommuner som tillhör denna storstad. Väl inne på respektive kommuns hemsida gick jag in under fliken "Kommun och politik" - "Här finns information om kommunens politiska organisation, om de förtroendevalda och deras uppdrag" och sedan valdes "kommunfullmäktige" som visar hur många platser respektive parti har i kommunfullmäktige. De som tillhör Kristdemokraterna och går under beteckningen *ledamöter* och ej *ersättare* (för att göra en avgränsning) valdes genom att jag fann deras mailadresser och således mailade ut information om studien och en förfrågan om att ställa upp på intervju. Alla kommuner i vald stad kontaktade jag via mail för att öka objektiviteten och sju respondenter valde att medverka. Detta beskrivs mer utförligt längre ned i uppsatsen. Den stad som respondenterna är verksamma i utelämnas med respekt för respondenterna samt för anonymitetskravet.

6.2 Empirisk datainsamling

Då studien bland annat syftar till att undersöka ett huvudsakligt område; abort och om det finns ett mönster mellan respondenternas inställning till abort passar en *respondentundersökning* och mer bestämt en samtalsintervju väl in. Då även analysen består av kategorier (i mitt fall dimensioner) är tillvägagångssättet fruktbart. Ytterligare fördelar är att samtalsintervjuer tenderar att bli mer djupgående och nyanserade än frågeundersökningar. Anledningen tros ha att göra med att personen som intervjuar och respondenten kan interagera på flera plan (Esaiasson m.fl. 2017:237-238 & 260).

Vid utförande av intervjuer är det viktigt att utforma en *intervjuguide* som berör de områden som frågorna utgår från, i mitt fall bakgrundsinformation & motivation till politiskt engagemang samt frågor om abort. Intervjuguiden kan struktureras på olika sätt men två principer är av särskild betydelse. Den första innebär att frågorna ska vara relevanta för studiens frågeställning och ställer därför krav på dess *inhåll* medan den andra betonar att intervjusituationen ska ge upphov till och sporra respondenten till att vilja svara på frågorna med hänvisning till dess *form*. Vidare bör frågorna inte formuleras på ett komplext sätt eftersom det ökar risken för missförstånd. En väsentlig aspekt att ha i åtanke är att

frågorna bör utformas i beskrivande termer. Exempel från min intervjuguide är från tema 1 fråga 5 & 7: “Hur har din syn på politiken förändrats under åren du varit aktiv?” samt “Hur skulle du beskriva din allmänna uppfattning gällande hur samstämmiga eller olika partimedlemmar är i ideologiska ståndpunkter?”. Även tema 2 fråga 8: “I abortfrågan pratar man ofta om människans okränkbara värde, vad betyder det för dig?” (För fler exempel, se intervjuguide - bilaga 14.1.3). Min intervjuguide består även av två inledande frågor (fråga 1 & 2) för att sedan gå in mer detaljerat på det som litteraturen beskriver ha störst betydelse: *tematiska frågor* vilka är det primära för studien som utgörs av mer öppna frågor. Uppsatsen har även en *uppföljningsfråga* för att stärka innehållet ytterligare med en exempelfråga se tema 2 fråga 5 i bilaga 1 (Ibid:273-274).

Som tidigare nämnt inleddes kontakten med respondenterna genom att jag mailade ut förfrågan om att delta samt information om studien (se bilaga 2). De fick även välja om de önskade ta intervjun digitalt eller på plats. När de respondenter som önskade ställa upp och därmed tackat ja skickades återigen information ut om studien men också ett samtyckesdokument för signering för att intervjun skulle ha möjlighet att kunna genomföras (se bilaga 3). Det sistnämnda dokumentet samt etiska principer behandlas nedan under kapitel 5.4.1 - *Etiska överväganden*. Intervjuerna utfördes digitalt via Microsoft Teams och tog olika lång tid men utgångsläget var att de skulle pågå i 20-30 minuter. Min roll gick ut på att ställa frågor samt spela in samtalet i syfte att kunna utföra en korrekt transkribering av materialet för att inte missa något som sägs. Frågorna skickades ut till en av deltagarna på önskan av hen. Eftersom det inte finns ett krav att på förhand ta del av det frågorna utelämnades det steget (Esaiasson m.fl. 2017:277-278). Inspelningen skedde via appen “Röstmemon” som är en funktion på Iphone och raderades som utlovat efter att transkriberingarna var färdigställda. Om respondenterna i intervjun till exempel sagt vilken kommun/stad eller liknande som skulle kunna riskera anonymiteten har jag skrivit NAMN, detta framgår i transkriberingarna.

6.3 Etiska överväganden

När man bedriver forskning uppkommer etiska överväganden som måste tas hänsyn till eftersom forskningsfrågan kan påverka enskilda personer eller samhället i stort på olika sätt. Det främsta kravet är att studien inte får bidra på sådant sätt att människor riskerar att råka illa ut och därför bör man som forskare förhålla sig till ett antal etiska principer (Teorell - Svensson 2007:19-20). Det är fyra forskningsetiska principer som varit vägledande i förberedelsearbetet och genom uppsatsens gång som tagits fram av Vetenskapsrådet: 1) *Informationskravet*: Ansvarig för uppsatsen ska meddela de som deltar i studien vad avsikten med studien är. 2) *Samtyckeskravet*: Respondenten väljer helt fritt om hen vill delta eller inte. 3) *Konfidentialitetskravet*: Deltagande personer informeras om att endast behöriga personer får ta del av deras uppgifter (enbart jag i denna studie). 4)

Nyttjandekravet: De svar som angivits används enbart för studiens syfte. Före intervjun kunde påbörjas skickade jag ut ett samtyckesdokument som respondenterna signerade (Ibid:20-21). Dessa krav går att finna i bilaga 3 - *Samtyckesdokument*.

Eftersom det är ett laddat, känsligt och enligt vissa kontroversiellt ämne valde jag att garantera anonymitet (Esaiasson m.fl. 2017:267) för att säkerställa det som berörts ovan. Detta betyder att faktorer som till exempel kommun och ålder utelämnas med respekt till respondenten och för uppfyllelse av kravet.

6.4 Begränsningar

På grund av studiens tid och resurser har en begränsning varit nödvändig. Inledningsvis kontaktades politiker verksamma på riksdagsnivå men de valde att avböja eller inte återkomma med respons vilket gjorde att jag istället vände mig till politiker på kommunal nivå. Jag är medveten om att detta är föremål för kritik när det gäller representerbarhet eftersom endast sju respondenter från partiet medverkar från den kommunala nivån. Om riksdagsledamöterna hade valt att ställa upp på intervju hade uppsatsens validitet kunnat stärkas. Ytterligare en begränsning är att sju respondenter speglar en relativt liten andel av aktiva politiker, men eftersom inte fler valde att ställa upp är det svårt att påverka. Hade ytterligare tid och resurser funnits tillgängligt hade det varit önskvärt att inkludera flertalet partiprogram för att också undersöka mer i detalj den förändring partiet genomgått i abortfrågan.

7 Dimensioner som analysverktyg

Kapitlet beskriver det analysverktyg som appliceras vilket innebär färgkodning av dimensioner och relevanta citat som plockas fram ur transkriberingarna som kopplas samman till tidigare forskning, teori och partiprogrammet från 2015 som berör abortfrågan.

Uppsatsen använder sig av dimensioner i syfte att analysera materialet, vilket betyder att jag på en skala har värden; för/emot/oklar för att undersöka om åsikterna närmar sig eller avviker från partiets egna värderingar vilket är ett användbart analysverktyg vid idéanalys. Med tanke på att intervjuerna ställs mot ett annat material som i detta fall utgörs av partiprogrammet, stärks analysen på ett mer givande sätt (Beckman 2005:53 & Bergström - Svärd 2018:153). Detta för att försöka ta reda på i vilken dimension som ledamöterna följer eller inte följer partiets linje. Dimensionera har hämtat inspiration från Kristdemokraternas partiprogram samt vald teori. Kommunpolitikernas åsikter ställs i relation till varandra men också till partiprogrammet för att undersöka om det råder diskrepans och eller likheter.

8 Intervjuer

I nedanstående tabell redovisas respondenternas ståndpunkter i olika dimensioner vilket ligger till grund för analysen. Detta i syfte att undersöka om, när och hur deras åsikter kan förstås i relation till partiprogrammet. Respondenterna benämns som R i både tabell och analys. I första dimensionen framgår om respondenten är en kvinna eller man. Där intervjusvar enligt min uppfattning inte haft en klar ståndpunkt inryms de inom kategorin "otydlig" med efterföljande citat under tabellen och är märkta med *. Dimensionerna är även uppdelade i färger i denna tabell, i analys samt i transkriberingen i syfte att tydliggöra och konkretisera respondenternas ståndpunkter i bästa mån. Detta görs också för att skapa struktur.

Tabell 1.

Dimensioner	Ståndpunkt		
<i>Abort</i>			
Grundlagsstifta aborträtten	För	Otydlig	Mot
	R1 (Kvinna), R2 (Man), R4 (Kvinna)	R3 (Man),* R6 (Kvinna)*	R5 (Man), R7 (Man)
Samvetsfrihet	För	Otydlig	Mot
	R2, R3, R4		R1, R5, R6, R7
Abortgräns 18 veckor	För	Otydlig	Mot
	R1, R3, R4, R5, R7	R2, R6	
Partiet enade i abortfrågan?	Ja	Otydlig	Nej
	R1, R2, R3, R4, R5, R6		R7
<i>Motivation & information om ledamoten</i>			
KD, ett självklart val?	Ja	Otydlig	Nej
	R1, R2, R3, R4, R5, R7		R6
Ideologi bland partimedlemmar	Lika	Otydlig	Olika

	R1, R3, R4, R5, R7	R6	R2
Invalid - Placering på partilistan	Högre upp (1-5)	Längre ner (5-10)	
	R1, R2, R5, R6, R7	R3, R4	

Grundlagsstifta aborträtten

R3 * “Men om man ska grundlagsfästa det eller inte, risken är ju, med den frågan att du river upp och polariserar frågan på nytt”.

R6 * “Ja alltså jag funderat lite på det och det kanske man, det finns ju sådana strömningar i partiet att vi ska gå in och göra det också. Jag är lite orolig för att man börjar fastna i veckor och så”.

Abortgräns 18 veckor

R2* “Men det blir ju allt mer problematiskt ju mer den tekniska vetenskapliga utvecklingen går framåt, man kan rädda tidigare liv. Då blir ju etiken kring det här ännu mer problematiskt. Den är nog redan problematisk, även om jag tagit ställning så tycker jag inte att det är oproblemiskt utan det är ett bekymmer att man tar liv, eller man kallar det inte liv, men det är ju ett liv”

R6* “Nej, jag tror inte att det är rätt länge, faktiskt” och några rader ner: “Men det behöver man prata med sjukvården om som sagt, det kan inte jag svara på”.

Ideologi bland partimedlemmar

R6* “Men de kristdemokrater jag känner, de flesta i alla fall har hyfsad koll på vår ideologi och vad som är viktigt för oss och det måste du ha för att du ska veta hur du ska agera i vissa frågor”.

9 Analys

9.1 Jämförande analys

Det går att konstatera att respondenternas ståndpunkter i olika frågor innehåller både likheter och skillnader vilket i detta avsnitt kommer redovisas kopplat till teori och tidigare forskning. För att besvara studiens frågeställning kommer varje dimension analyseras, en sammanfattning göras samt en jämförelse mellan ståndpunkterna i förhållande till partiprogrammet. Som beskrivits ovan består dimensionerna av ståndpunkter "För", "Mot" samt "oklar" om jag uppfattar att ett svar inte har en tydlig ståndpunkt. Utöver dimensionerna har citat plockats ut som är särskilt relevanta för studiens frågeställning.

9.1.1 Grundlagsstifta aborträtten

I den första dimensionen finns en koppling mellan R1, R2 och R4 då de anser att man bör grundlagsfästa aborträtten där det också är intressant eftersom endast en av de tre respondenterna är en man (R2) och resterande två kvinnor vilket skulle kunna tyda på att det är en fråga som kvinnor är mer angelägna om i jämförelse med män eftersom det i ett inledande stadie berör dem mer. Dessutom svarar R2 att han inte skulle rösta emot det men är samtidigt skeptisk till dess effekt:

“Det var väl Annie Lööf som lyfte den frågan i år, och jag har inte riktigt något genomtänkt svar på det. Men jag skulle inte rösta emot det, det skulle jag inte. Däremot så har jag svårt att se effekten av det och jag är inte säker på att, om man försöker skärskåda vad grundlagen ska göra och har för uppgift och så där, att det är det bästa att göra det? Men det där kan inte jag svara på, men jag skulle som sagt inte rösta emot det om det blir aktuellt”.

R1 anser att det är ett bra förslag likaså gör R4 trots att den senare känner sig säker på att den svenska abortlagstiftningen är stabil men poängterar också att framtiden är oviss och staten inte alltid är att lita på där grundlagen skulle hjälpa till att stärka den aborträtt som finns. I kontrast till detta upplever R3 och R6 frågan som svår att svara på och ger ett tämligen vagt svar. R3 uttrycker:

“Alltså, jag förstår ju tankarna men jag har aldrig varit tvungen att bestämma mig” och några rader ner “Men om man ska grundlagsfästa det eller inte, risken är ju, med den frågan att du river upp och polariserar frågan på nytt”.

Att R3 ger ett, vad jag uppfattar det som svårtolkat svar, kan bero på olika anledningar där en faktor kan ha att göra med att då R3 är en man, har han inte behövt reflektera över frågan då det inte berört honom som person vilket går att finna i första meningen:

“Men jag har aldrig varit tvungen att bestämma mig”.

Vidare uttrycker R6:

“Ja alltså jag funderat lite på det och det kanske man, det finns ju sådana strömningar i partiet att vi ska gå in och göra det också. Jag är lite orolig för att man börjar fastna i veckor och så”.

Något som också är intressant är att R6 är en kvinna vilket gör att det går att skönja en viss diskrepans från de kvinnorna som istället var positiva till att abort blir en del av Svensk grundlag. Dessa två respondenter är med andra ord inte lika öppna inför tanken att abortlagen borde vara inskriven i grundlag. Fortsättningsvis är R5 och R7 av motsatt uppfattning och anser inte att det behövs där R7 är nöjd med rådande abortlag och R5 lyfter att man på andra sätt kan närma sig frågan men specificerar inte på vilka sätt det isåfall skulle ske. Är respondenterna och därmed partiet enat? Tveksamt inom denna dimension eftersom respondenterna inte är helt eniga utan det finns en viss diskrepans. I likhet med Kam's teori skulle det kunna argumenteras för att respondenterna som anser att rätten till abort bör grundlagsskyddas har socialiserats in i partiet och därav fått dessa åsikter. De är lojala mot partiet och partiledaren vilket gör att ett ömsesidigt förtroende mellan dem har uppstått. En tänkbar anledning kan också kopplas till Kam's teori när det gäller att man vill behålla en enad front som står stadigt framför sina väljare. I Kristdemokraternas partiprogram berörs inte just den frågan men Ebba Busch uttalade i juni 2022 att hon önskar se att den förs in i grundlag vilket är en tydlig koppling till R1, R2 och R4 (SVD, 2022).

9.1.2 Samvetsfrihet

I den andra dimension visar empirin att det finns både likheter och skillnader även där. R2 svarar:

“Ja, alltså precis som vi har i andra sammanhang i samhället, respekterar att människor har övertygelser som är så starka att man inte vill, ja till exempel på den tiden som det fanns värnplikt, har vi ju accepterat att folk inte vill bära vapen” och några rader ner “Det finns ju andra områden också, men jag tycker att man borde hitta vägar framåt att respektera att till exempel barnmorskor som tycker att det här är problematiskt för deras övertygelse ska slippa det. Det tycker jag, för att annars så blir det en majoritetens överhöghet över minoriteten på ett sätt som är osmakligt alltså. Vi måste kunna våga se att vi har lite olika förhållningssätt i samhället”.

R2 avviker dock inte från partilinjen sett till KDs principprogram från 2015 där det poängteras att sjukvårdspersonal bör respekteras och ges möjlighet att inte utföra arbetsuppgifter som går emot sitt samvete (KD principprogram 2015:66). R2 har även varit aktiv i partiet under en längre tid (sedan slutet på åttiotalet men medlem från 70-talet) vilket gör att han fortfarande är lojal till partiet i den ståndpunkten, trots att han varit engagerad länge. Detta går emot Kam's linje som istället menar på att tid i partiet inte till fullo kan förklara partiloyalitet. Ett intressant fynd är att R2 avviker från vad Ebba Busch svarade i en partiledardebatt i augusti 2022 när den dåvarande ledaren för Centerpartiet Annie Lööf frågade om det kommer vara möjligt för vårdpersonal att vägra utföra specifika arbetsuppgifter varpå Ebba svarade att:

“Svaret är nej, vi kommer inte att lägga fram någon ny lagstiftning som på något sätt hotar aborträtten och heller inte ny lagstiftning kring samvetsfrihet” (Världen idag, 2022).

R3 går även i partiets linje och menar att andra arbetsuppgifter ska kunna erbjudas som inte strider mot det egna samvetet och att det är något som sker mellan arbetsgivare och arbetstagare. R3 drar även en parallell till när han erbjuds att vägra vapen eftersom det stred mot det egna samvetet och att samhället har gått i en riktning där respekt för samvetsfrihet inte längre är lika märkbar som den varit förut. Likt R2 har R3 varit politiskt aktiv sedan en längre tid tillbaka vilket gör att han kan ha socialiserats in till att behålla denna åsikt som går i linje med partiets. R4 verkar vara tudelad i sitt svar eftersom hon inte ser det som ett problem så länge det fortfarande är möjligt att utföra en abort och likt R3 anser hon att det är något som sköts på arbetsplatsen. Men i hennes svar betonas att om det endast finns en tillgänglig barnmorska som inte vill utföra en abort, bör hon göra det ändå.

R1, R5, R6 och R7 går emot partiprogrammet från 2015 då de bland annat lyfter att de arbetsuppgifter man har bör utföras och att samvetsfrihet inte ska kunna åberopas som anledning för vårdvägran. De går dock i linje med Ebba Busch ställningstagande i frågan. I likhet med tidigare forskning som Gilljam m.fl. konstaterat, kan ledamöter som befunnit sig kortare tid i partiet vara en tänkbar förklaring till att R1 och R7 (ungefär 6 respektive drygt 8 år) väljer att avvika från partilinjen (KD's partiprogram i denna fråga) och istället närmare väljarnas ståndpunkt. Däremot brister Gilljam m.fl. att förklara varför R6 och R5 (aktiv sedan 90-talet respektive 2013) väljer att avvika trots att de varit engagerade i partiet under en längre tid. En tänkbar förklaring till varför ledamöterna skiljer sig åt i frågan om samvetsfrihet kan kopplas till tidigare forskning som lyfter att beroende på den ideologi som ett parti har med mer fokus på individen ur liberalism alternativt större fokus på kollektivism ur socialism (Holmberg 1974:215). Eftersom KD befinner sig mer till höger på vänster-högerskalan, skulle det kunna vara en anledning till att individerna tänker mer på egna preferenser och vad som är bäst för dem själva än kollektivet och således känna att de har större mandat att uttrycka egna åsikter vilket enligt Kam benämns som en “preferens driven approach”. R1 uttrycker att hon förr i tiden utbildade

sjuksköterskor, varav en elev uttryckte att hon inte klarade av blod vilket R1 hade svårt att greppa, eftersom det enligt R1 kräver av dig i din yrkesroll att utföra de arbetsuppgifter som ingår. Här finns en liknelse till Aldéns avhandling där han anser att de arbetsuppgifter som finns inom ditt yrke bör utföras, och att man ska kunna förutse vilka arbetsuppgifter som ingår i ett yrke (Aldén 2002:21).

9.1.3 Abortgräns 18 veckor

I den tredje dimensionen som berör frågan huruvida abortgränsen som i dagsläget är satt till 18 veckor (22 veckor i specialfall) är rimlig eller inte finns en övervägande samstämmighet mellan dels ledamöterna men också vad som står skrivet på partiets officiella hemsida (det saknas nämligen specifik information om det i deras partiprogram). Det som däremot står i partiprogrammet är att det endast ska vara på kvinnans egna premisser som en abort utförs inom den första fasen. På hemsidan står skrivet att de stödjer svensk abortlagstiftning samt att det är kvinnans egna val att besluta om fram till vecka 18 (Kristdemokraterna 2022). Däremot svarar en ledamot (R6):

“Nej, jag tror inte att det är rätt länge, faktiskt. Det kan inte jag som lekman svara på utan det måste man nästan prata med någon medicinare om men man behöver prata om de tänker jag” och några rader ner “Men det behöver man prata med sjukvården om som sagt, det kan inte jag svara på”.

I denna dimension finns således en tydlig samstämmighet. Även R2 tycker att det är svårt att svara på och betonar att det också är en svår etisk fråga.

9.1.4 Enighet inom abortfrågan

I den fjärde dimensionen som svarar alla respondenter förutom R7 att partiet till största del är enat men att det kan finnas ett fåtal aktiva som har andra åsikter som de menar på kan finnas i andra partier också. R7 uttrycker att han inte är säker på det och pekar på att det förmodligen finns de i Jönköping som tycker annorlunda. Till exempel uttrycker R1 att hon ser att det skett ett generationsskifte sedan Ebba Busch blev partiledare då hon är ung och riksdagsledamöterna också är tämligen unga och att man har fått “klä skott för det som varit förr”. Eftersom sex av sju respondenter upplever att partiet är enat skulle det utifrån Kam’s teori kunna argumenteras för att det finns en god relation mellan partiledare och representanter där Ebba Busch bidragit till stor del för en mer liberal hållning genom att betona värdet av sociala normer. Representanterna skulle därför kunna ha socialiserats in till dessa åsikter eftersom det dels kan tänkas vara normativt korrekt att vara för abort, samt de normer som finns i samhället (att majoriteten av väljarna inom Kristdemokraterna är för abort). Att nästan alla respondenter anser att det råder en enad syn i frågan skulle kunna tolkas utgöra det konventionella synsättet som finns inom Kam’s teori som Kam dock ställer sig kritisk till då han menar att det är ett

förlegat sätt att betrakta politik på (att alla i partiet är eniga). I denna dimension stämmer därför ledamöternas åsikter överens till stor del med partiets egna. Detta visar på en koppling till Kam's teori där sociala normer samt partiledarens roll kan haft en stor inverkan på ledamöternas gemensamma åsikter.

9.1.5 KD - det självklara valet

I denna dimension råder också en övervägande samstämmighet där sex av sju respondenter svarar ja och en svarar nej. R1 lyfter gyllene regeln i sitt svar och betonar värdet av respekt och tillit vilket också är en central del av Kristdemokraternas värdegrund (KD principprogram 2015:9-10). Bland annat svarar R3 att valet var självklart på grund av hans kristna tro vilket stämmer överens med kristdemokraternas värdegrund som utgår från en kristen människosyn (Ibid:5). R3 har även varit politiskt engagerad sedan 80-talet vilket tydliggör en koppling till Kumliens tidigare forskning som lyfter att under 70-talet ansåg Kristdemokraterna att samhället skulle präglas av just kristna värderingar (Kumlien 2012:44).

9.1.6 Lika eller olika i ideologiska ståndpunkter

I frågan anser R1, R3, R4, R5, R7 att de är lika medan R6 är tämligen oklar i sitt svar:

”I mitt parti, alltså jag tror att alla tycker att den kristdemokratiska ideologin är viktig men jag kan tycka att vi också på senare år har lite har glömt bort.. Vi behöver alltid prata ideologi och alla nya som kommer måste förstå” och några rader ner “Men de kristdemokrater jag känner, de flesta i alla fall har hyfsad koll på vår ideologi och vad som är viktigt för oss och det måste du ha för att du ska veta hur du ska agera i vissa frågor”.

Frågan är hur betydelsen av “hyfsad” koll på ideologi ska förstås eftersom risken är ju att som Kam nämner, att när ledamöter inte agerar likt partiet skapas oordning inom partiet vilket gör att det tydliggör för väljarna att olika åsikter florerar samt att partiet kan ta skada av en sådan diskrepans, det vill säga om en representant bara har “hyfsad” kontroll på ideologin skulle ju det kunna innebära att en osäkerhet i vad hen kommer svara i vissa politiska frågor.

R2 är av uppfattningen att:

“Ja, det är en intressant fråga för det har ju naturligtvis skett en förändring där. Där ju Ebba Busch är en av de starka drivkrafterna egentligen så är det ju, vilket innebär att många av de äldre kristdemokraterna som ju i praktiken har agerat som Socialdemokraterna, utom då i familjefrågan så har den ju varit socialdemokratisk skulle jag säga. Och den dominerande linjen, är ju väldigt mycket åt det andra

hållet. Det är så problematiskt med de där höger- vänster skalorna och de här definitionerna så att jag tvekar nästan att använda det men den nya linjen är ju mer försiktig med vad politiken ska engagera sig i”.

Och några rader ner:

“Men den här klyftan finns och skulle nu Ebba Busch tappa i popularitet liksom misslyckas med sin rätt så framgångsrika publik så skulle den här klyftan bli väldigt stark i partiet. Enheten består därför att hon ändå är så framgångsrik. Nej, men det finns en sådan klyfta definitivt om det nu var rätt svar på frågan”.

Detta svår går att koppla till Kam’s teori där partiledaren verkar vara en stark faktor till att partiet har en samstämmig ideologisk syn vilket i sin tur leder till ett önskvärt parlamentariskt beteende. Det skulle därför kunna argumenteras för att det finns en god relation mellan Ebba och de politiska representanterna, men om hon skulle förlora röster eller popularitet hade ideologiska skillnader blivit mer märkbara.

Detta går i linje med Kam’s teori vilket speglar en god intern ordning som bidrar med stabilitet för partiet, både inåt och men också utåt mot väljarna där Ebba Busch spelar en viktig roll.

9.1.7 Placering på partilista

Den sjunde dimensionen som belyser vilken placering på partilistan respektive respondent hade vid inträde som ledamot var R1, R2, R5, R6 och R7 mellan siffran 1-5 (dvs högre upp) samt R3 och R4 mellan 5-10 (dvs längre ner). Denna fråga ställdes i syfte att undersöka huruvida deras placering på listan speglade deras åsikter eftersom det inte sällan är ledamöter som har mer kontroversiella åsikter som hamnar längre ner på partilistor. Dock som ovan visat är det olika faktorer som spelar in när det gäller vilka typ av åsikter respondenterna har.

9.2 Har politiken förändrats?

I frågan “Hur har din syn på politiken ändrats under åren du varit aktiv?” Svarar R3 att “Politiken kräver ju att man är pragmatisk och det utmanar ju mig och alla andra att den här bestämda uppfattningen som man kan ha i vardagsrumssoffan, den funkar inte när du går ut ur vardagsrummet. Och framförallt inte när du ska förhandla” och uttrycker även att abortfrågan är komplicerad och att han för egen del kommer behöva bearbeta den så länge han lever. I likhet med vad Kam kommit fram till menar R3 att åsikter som han haft förut ändrat form vilket är ett bevis på att han socialiserats in till att inta en mer liberal hållning i jämförelse med tidigare. I frågan som berör hur ledamöterna betraktar olika politiska uttalanden som gjorts (t.ex. Lennart Sacrédeus) svarar R1, R4, R6 (kvinnliga respondenter) att de anser

det problematiskt medan R2 anser att han gör rätt i att agera efter sin övertygelse men nämner också att han saknar stöd i partiet. R5 anser att det finns vissa som har avvikande åsikter men till 98% finns samstämmighet, och R7 har inget minne av sådana uttalanden. De sista fyra respondenterna är män vilket också gör det intressant att det finns en diskrepans mellan män och kvinnor i denna dimension.

10 Resultat

Det empiriska resultatet visar på likheter och skillnader både när det gäller politikernas inställning till abort i förhållande till varandra, men också i jämförelse med partiprogrammet från 2015. Det går också att skönja en viss diskrepans när det gäller kön, där två av tre kvinnor har en mer framträdande roll gällande grundlagsstiftande av aborträtten i jämförelse med män. Totalt anser tre respondenter att det är en god idé, två respondenter är osäkra och ytterligare två är emot det. Partiprogrammet behandlar inte frågan men partiledaren uttalade i media 2022 att hon önskar se att aborträtten blir en del av svensk grundlag vilket stämmer överens med R1, R2 och R4. I dimensionen som berör samvetsfrihet går R2 och R3 i partiets linje då de anser att samvetsfrihet bör tillåtas och drar en parallell till frågan om att vägra vapen. R4 är mer tudelad men vidmakthåller ändå att rätten till abort har företräde framför om en barnmorska inte skulle vilja utföra en abort. Resterande respondenter (R1, R5, R6 och R7) går emot partiprogrammet men i linje med partiledaren som inte anser att samvetsfrihet ska vara ett skäl att kunna åberopa.

I frågan om arton veckor är en rimlig tid för abort anser fyra respondenter att det är en rimlig tid, medan R6 är tveksam men hänvisar till att det är en fråga för sjukvården. R2 uppfattar frågan som problematisk sett ur ett etiskt perspektiv. I partiprogrammet lyfts att det är kvinnans egna val som styr och på partiets hemsida lyfter också att abort ska kunna utföras fram till vecka 18. Sex av sju respondenter anser att partiet är eniga i abortfrågan vilket visar på en överhängande samstämmighet med hur partiet framställer det som. Att KD var ett självklart val för ledamöterna stämmer även där för sex av sju respondenter där R3 lyfter hans kristna tro som anledning till inträde i partiet vilket är i likhet med KDs värdegrund. Vidare anser fem av sju respondenter att partiet betraktar ideologi på samma sätt medan R2 ser en diskrepans och R6 anser att partiet har en hyfsad koll på ideologin. Placering på partilistan visade att fem respondenter befann sig högre upp och två längre. Sammanfattningsvis framträder störst likheter mellan ledamöterna i fråga om gränsen för abort och om KD var det självklara valet och flest olikheter gällande att grundlagsfästa aborträtten och samvetsfrihet. Det empiriska materialet har även visat att skillnader i kön kan påverka åsiktsskillnader. För att besvara frågeställningarna pekar resultatet på att kommunpolitikernas åsikter i förhållande till varandra både stämmer överens men det finns också en diskrepans, vilket det förmodligen finns i andra partier också. Ledamöternas åsikter i jämförelse med partiprogrammet tydliggör också likheter och skillnader vilket gör att ett konkret svar på frågeställningen är svårt att säkerställa.

11 Diskussion

Det empiriska resultatet visar att abortfrågan ger upphov till både likheter och diskrepans mellan kommunpolitiker men också i relation till partiprogrammet. De största skillnaderna återfinns i dimensionerna som berör huruvida man ska grundlagsstifta aborträtten eller inte samt frågan om samvetsfrihet, vilket skulle kunna förklaras av att båda kan upplevas som mer kontroversiella i förhållande till de andra medan störst likhet återfinns i frågan om partiet är enat i abortfrågan, vilket sex av sju anser. I likhet med Kam's teoretiska ramverk finns belegg för att åsikter som är samstämmiga mellan politiker och partiprogram, kan ha uppkommit genom en så kallad socialiseringsprocess. Åsiktsskillnader kan bero på att partiet befinner sig mer till höger på den klassiska vänster-högerskalan och har en mer individualistisk syn i linje med tidigare forskning (Holmberg 1974:215). Tid i partiet, en kombination av sociala normer och Ebba Busch styre verkar ha bidragit till att KD intagit en allt mer liberal hållning. Frågan är vad som skulle hända om hon skulle avgå där R2 även lyfter att ideologiska skillnader består tack vare henne. Skulle partiet präglas av mer konservativa värderingar? Detta är något för framtida forskning att ta reda på. Utifrån intervju svaren verkar en god relation finnas mellan partiledaren de politiska representanterna, men om hon skulle förlora röster eller popularitet hade ideologiska skillnader förmodligen blivit mer märkbara.

11.1 Bidrag till tidigare forskning

Som i uppsatsen visat, finns tidigare forskning om hur Kristdemokraternas attityder till abort ur ett historiskt perspektiv sett samt vilka anledningar som kan utgöra tecken på avvikelser från partilinjen men det saknas en kombination av dessa två vilket gör att denna studie täcker ett kunskapsgap. Dessutom har intervjuer genomförts med politiker inom en specifik stad och inom ett specifikt ämne, vilket gör att det finns en diskrepans och ett komplement till tidigare forskning.

11.2 Förslag till framtida forskning

I studien finns kunskapsluckor som framtida forskning har chans att täcka. Till exempel att intervjua riksdagspolitiker med samma intervjuguide för att ta reda på vilka likheter och skillnader det finns i abortfrågan mellan politiker på högre och lägre nivå. Det hade också varit intressant om framtida forskning studerade vilka

konsekvenser parti avvikelser innebär i fråga om väljarnas förtroende för partiet men också internt. Ytterligare

12 Slutsats

Resultatet visar på att det är svårt att ge ett entydigt svar på hur vi kan förstå politikernas åsikter inom abortfrågan i förhållande till varandra, eftersom det inbegriper både likheter och skillnader. Likaså i jämförelse med partiprogrammet. Könstillhörighet kan i vissa frågor ha betydelse, för att i andra saknas. Utifrån dimensionerna var samvetsfrihet och grundlagsstiftning av aborträtten där skillnaden var störst mellan respondenterna. Fler respondenter i studien hade kunnat stärka resultatet då det skapas en större representation av diverse åsikter.

13 Referenser

- Abortlag 1974:595.[Elektronisk] Tillgänglig: <https://lagen.nu/1974:595>.
Hämtdatum 2022-12-14.
- Aldén, Mats, 2002. ” Samvete och samvetsfrihet : en analys av samvetskonflikter i det svenska samhället och av begreppen samvete och samvetsfrihet”.
Doktorsavhandling. Teologiska institutionen, Lund. [Elektronisk] Tillgänglig:
<https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/5331167/1044626.pdf>.
Hämtdatum: 2023-01-02.
- Beckman, Ludvig, 2005. *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*.1 uppl. Stockholm: Santérus.
- Bergström, Göran - Kristina – Boréus. 2018. *Textens mening och makt*. 4 uppl.
Lund: Studentlitteratur.
- Dagens nyheter* 2019-05-21. ”Adaktussons facit i EU – Röstade emot abort 22 gånger”. Nyhetsartikel. [Elektronisk] Tillgänglig:
<https://www.dn.se/nyheter/politik/adaktussons-facit-i-eu-rostade-emot-abort-22-ganger/>. Hämtdatum: 2022-12-20.
- Esaiasson, Peter - Mikael Gilljam - Henrik Oscarsson - Ann Towns - Lena Wängnerud, 2017. *Metodpraktikan*. 5 uppl. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Gilljam, Mikael, Karlsson, David & Sundell, Anders 2010.
Representationsprinciper i riksdag och kommuner I: M. Brothén & S.Holmberg (red.) *Folkets representanter*. Göteborg: Litorapid Media AB.
- Holmberg, Sören, 1974 ”Riksdagen representerar folket”. Stockholm:
Studentlitteratur.
- Intervju 1 = Kommunpolitiker i storstad. Digital intervju. Intervju 29 november 2022.
- Intervju 2 = Kommunpolitiker i storstad. Digital intervju. Intervju 30 november 2022.
- Intervju 3 = Kommunpolitiker i storstad. Digital intervju. Intervju 1 december 2022.
- Intervju 4 = Kommunpolitiker i storstad. Digital intervju. Intervju 5 december 2022.
- Intervju 5 = Kommunpolitiker i storstad. Digital intervju. Intervju 7 december 2022.
- Intervju 6 = Kommunpolitiker i storstad. Digital intervju. Intervju 8 december 2022.
- Intervju 7 = kommunpolitiker i storstad. Digital intervju. Intervju 8 december.
- Kam, J Christopher 2009-03-26. ”Party discipline and Parliamentary Politics”
Cambridge univerversity press.

- Kumlien, Mats, 2012. "Finns det ett kristet synsätt på abort?" Working paper. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://docplayer.se/6509100-Finns-det-ett-kristet-synsatt-pa-abort.html>. Hämtdatum 2022-12-18.
- Principprogram 2015, *Kristdemokraterna*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://wp.kristdemokraterna.se/danderyd/files/2014/06/kristdemokraternas-principprogram.pdf>. Hämtdatum 2022-11-10.
- Principprogram, *Kristdemokraterna* 2022-09-15. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://kristdemokraterna.se/var-politik/ideologi-och-principprogram>. Hämtdatum: 2022-11-21.
- Svensk nationell* datatjänst, Partiprogram 1973, *Kristdemokraterna*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/kd/p/1973>. Hämtdatum:2022-10-25.
- Svenska dagbladet* 2002-06-29. "KD vill göra rätt till liv till grundlag: "måste utreda. Nyhetsartikel. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.svd.se/a/342wqM/kd-ratten-till-liv-i-konflikt-med-abortratten>. Hämtdatum: 2022-11-10.
- Sveriges radio 2006-08-18. "Oscarsson mot partilinjen i abortfrågan Nyhetsartikel. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://sverigesradio.se/artikel/918946>. Hämtdatum: 2022-11-05.
- Sydsjö Adam, Josefsson Ann, Bladh Marie, Muhrbeck Måns, & Sydsjö Gunilla 2012. "Knowledge and attitudes of Swedish politicians concerning induced abortion" forskningsrapport. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.3109/13625187.2012.719656?needAccess=true&role=button>. Hämtdatum: 2022-11-10.
- Teorell, Jan - Torsten Svensson, 2007. *Att fråga och att svara*. Stockholm: Författarna och Liber AB.
- Världen idag* "Busch pressades om samvetsfrihet: "aborträtten går före". Artikel. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.varldenidag.se/nyheter/busch-pressades-om-samvetsfrihet-abortratten-gar-fore/repvhv!BZoS@g6Bs75QJfyfIDCqBQ/>. Hämtdatum: 2022-12-09.

14 Bilagor

14.1 Förberedelser till intervjuer

14.1.1 Intervjuförfrågan

Inbjudan att medverka i studie
Hej!

Mitt namn är Cassandra Förster och för tillfället skriver jag mitt examensarbete i Statsvetenskap vid Lunds universitet. Jag har valt att undersöka Kristdemokraternas utveckling och syn inom aborträtten från att partiet grundades fram till idag. Jag är intresserad av partiets förhållningssätt gentemot abort samt vad som motiverat just dig till att bli ledamot. Dina svar kommer vara anonyma och hanteras enligt den dataskyddslagstiftning som råder.

Jag hade därför uppskattat om just du hade velat ställa upp på en intervju och svara på lite frågor. Intervjun beräknas ta ungefär 20-30 minuter och du väljer helt fritt om du önskar träffas fysiskt eller över telefon om det passar bättre.

Min förhoppning är att du vill medverka i denna studie och på så sätt bidra till framtida forskning inom ämnet. Nedan finner du mina kontaktuppgifter. Meddela mig gärna vilka tider som passar ditt schema, samt om du önskar träffas på en specifik plats i [Storstad] eller om du önskar ta intervjun digitalt.

Om du har några som helst funderingar eller frågor är det bara att höra av sig. Ha en fin fredag!

Med vänlig hälsning,
Cassandra Förster

Lunds universitet - Uppsatsarbete STVK02 Statsvetenskapliga institutionen HT
2022 Handledare: Florence So

Kontaktuppgifter:
Telefonnummer: 072-3609770
Email: Cassandraforster4@gmail.com

14.1.2 Samtyckesdokument

Mail till student: Cassandraforster4@gmail.com
Telefonnummer till student: 072-3609770

Uppgifter om studien och samtyckesdokument

Denna studie syftar till att undersöka Kristdemokraternas nuvarande syn på aborträtten från partiets grundande 1964 fram till idag. Studiens fokusområde berör dels vad som motiverade dig att engagera dig politiskt samt hur du som ledamot ställer dig till olika frågor kring abort.

Medverkande i studien är helt frivillig och du har rätt att när som helst under intervjun avbryta utan att uppge anledning. Väljer du att avbryta intervjun kommer de svar som du uppgett att omedelbart raderas. Studien kommer bli publicerad på Lunds universitets biblioteksportal.

Dina svar är anonyma och kommer endast att användas i denna studie. Dina uppgifter kommer enbart att behandlas av mig och således ingen obehörig. Intervjun kommer att spelas in och därefter kommer materialet transkriberas. Innan materialet publiceras har du som uppgiftslämnare rätt att ta del av dina svar.

Genom att skriftligt signera detta dokument godkänner jag härmed ovanstående punkter. Mitt deltagande är helt frivilligt och jag erhåller rätten att när som helst under intervjun avbryta min medverkan.

.....

Underskrift

.....

.....
Namnförtydligande

.....

Datum

14.1.3 Intervjuguide

Tema 1: Bakgrundsinformation samt motivation till engagemang

- 1) Hur länge har du varit politiskt aktiv?
- 2) Vad var det som fick dig att engagera dig politiskt?
- 3) Var valet av parti självklart för dig, och isåfall varför då?
- 4) Vilken eller vilka politiska frågor ligger dig närmast om hjärtat?
- 5) Hur har din syn på politiken förändrats under åren du varit aktiv?
- 6) Vad var din motivation/incitament till att bli ledamot?
- 7) Hur skulle du beskriva din allmänna uppfattning gällande hur samstämmiga eller olika partimedlemmar är i ideologiska ståndpunkter?
- 8) När du blev invald i som ledamot, vilken placering hade du på partiets lista?

Tema 2: Frågor om abort

- 1) Under tiden du varit verksam i partiet, tycker du att man genomgått en förändring i synen på abort?
- 2) Tycker du att partiet idag är enat i abortfrågan?
- 3) Vad anser du om de politiska uttalanden som gjorts där folk inom KD varit kritiska till abort?
- 4) Tycker du att man bör grundlagsstifta aborträtten?
- 5) Är det rimligt att gränsen för abort är satt till 18 veckor?
- 6) Bör skälet styra rätten till abort? T.ex. våldtäkt, ekonomiska svårigheter med mera?
- 7) Är abortfrågan inte längre aktuell?
- 8) I abortfrågan pratar man ofta om människans okränkbara värde, vad betyder det för dig?
- 9) Anser du att samvetsfrihet bör vara tillåtet?
- 10) Hur ser du på det framtida arbetet med abortfrågan?
- 11) Har du något mer du vill tillägga?

Tack för din medverkan!

14.2 Intervjuer

14.2.1 Intervju 1

Rad	Text
1	Då börjar vi med intervjun, då ska vi se. Hur länge har du varit politiskt aktiv?
2	Aktiv har jag varit i nästan 6 år.

3	Ja, och fråga 2. Vad var det som fick dig att engagera dig politiskt från första början?
4	Det var framför allt att få möjlighet att påverka och just att jag har ett engagemang för andra.
5	Jag förstår. Och när du skulle välja parti, var valet av parti självklart för dig och i så fall varför?
6	Ja, det var det jag är humanist. (Båda parter skrattar lättsamt). Jag värdesätter respekt och tillit och den här gyllene regeln som är så viktig som du säkert känner till nu när du har grottat dig lite i KDs partiprogram, så ja men det var lätt.
7	Ja, exakt, härligt. Och vilken eller vilka politiska frågor ligger dig närmast om hjärtat, skulle du säga?
8	Ja, det är utbildning barn, unga, äldre, skola, omsorg. Värnar de mjuka värdena och sätta människan i första rummet och gemenskap.
9	Och hur har din syn på politiken förändrats under åren du varit aktiv, om den har förändrats?
10	Ja, alltså, jag är fritidspolitiker i kommunen och det är lite skillnad mot att vara på regionnivå eller riksnivå. Men en sak som jag tycker, kanske dig och mig emellan, ett politiskt spel många gånger. Du måste lära dig det spelet. Men just för att jag har valt kommunpolitiken är väl den direkta närheten, alltså på nära håll, kunna påverka. Men så att min syn på den nivån har inte direkt ändrats. Däremot har jag fått en djupare förståelse. Jag upplever en skillnad för när du går till valurnan, så kanske du inte riktigt tänker på kommunnivå.
11	Nej, exakt.
12	Så den djupare förståelsen har jag väl fått. Men jag förstår att det är svårt för gemene man för att, det är ganska komplicerat.
13	Ja, men jätteintressant att höra verkligen. Jag tror också det att så här när man väl som du säger när man går till valurnan så är det så mycket mer när man väl kanske då som du engagerar dig att. För att känna att det var men som du nämner liksom att kunna påverka och inom olika områden och det man själv tycker är viktigt och så för det är en sak liksom tänker jag lägga sin röst på ett parti men också engagera sig så. Så ja, nej, men jag förstår verkligen.
14	Ja, jag tycker det. Det är roligt och framför allt så är det ganska modigt antar jag, ett steg på något sätt.
15	Ja absolut.
16	Ja ibland klappar jag mig själv på axeln.
17	Ja, det tycker jag verkligen du ska göra. Min bonuspappa är också engagerad i politiken, men det är i ***** då så att ja, det är kul.
18	Jaha, vad kul!
19	Ja!
20	Men det är kul att få lite direkt närhet till det, för att se vad som verkligen händer.
21	Ja verkligen och det är intressant att se hur han ser på saker och ting. Och jag tror kanske att när man själv bor i en kommun och ser vad som behövs man själv kanske tycker behöver ändras och man är nöjd med och missnöjd med och sådana saker.
22	Absolut ja.
23	Och det här knyter väl an lite till tidigare frågor, men hade du någon sån här speciell motivation till att bli ledamot eller engagerad politiskt?
24	Nej, jag ramlar lite in på ett bananskal.

25	Ja det var så?
26	Faktiskt. Ja, det var det. Jag engagerar mig i en organisation som heter NAMN. Det är under *****förbundet en ideell organisation som hjälper ***** om det skulle hända något, det är vi som står och preppar utanför Konsum eller Ica, du kanske har sett dem?
27	(Skrattar) Ja men jag tror det.
28	Och då träffade jag en kvinna där som var engagerad. Och sen tänkte jag att. Nej, verkar ju jättekul. Så då signade jag upp mig där, och sen så bara flöt det på. Jag kom in i styrelsen väldigt snabbt och sitter i **** och ***** nu. Jag kanske inte ska gå vidare, för jag vet att det kommer en fråga om det sen.
29	Ja nej men ingen fara, vad intressant.
30	Men jag tror att det kanske växer lite, man knyter kontakter och det handlar väldigt mycket om att man själv är engagerad och om man vill gå emot de olika utbildningarna och så där. Så att det är ju faktiskt riktigt, riktigt kul och imorgon ska jag faktiskt gå på julmiddag med *****. Ja ja. Det är lite så där, så man kanske får lite mer inspiration av att gå vidare när man träffar dem som är på den lite högre nivån.
31	Absolut, men det förstår jag verkligen!
32	Men det är kul, det är det
33	Och om vi går vidare, hur skulle du beskriva din allmänna uppfattning gällande hur eniga eller oeniga partimedlemmar är när det gäller ideologi, om du förstår min fråga?
34	Ja, jag tänker att, vänta jag har skrivit upp alla mina svar här.
35	Ja, ingen stress!
36	Den gemensamma grunden, den är ju väldigt viktig. Man måste liksom acceptera den och sen så som jag kan ju inte tycka allting är bra som KD kommer med men om man säger 80 % av det då kan jag känna mig trygg med att vara i det partiet. Men jag tycker liksom att man måste acceptera olikheter, man måste acceptera det gemensamma grunden för. Och arbeta ut efter den, för klarar man inte det så så, får man nog välja att ett annat parti kanske. Vi, måste ha en gemensam grund och det är liksom lite politikens solidaritet också. Att vi jobbar med den grunden och utgår från den. Förstår du vad jag menar?
37	Ja, jag förstår vad du menar, en stark värdegrund som helhet då helt enkelt?
38	Precis! För annars är det svårt att samarbeta och sen det finns ju självklart olika meningsfullheter i en grupp med människor. Men så att ja, det är också rätt spännande att alla inte tycker likadant, men att i grunden så måste vi enas och där borta måste vi också ha samma.
39	Ja förstår. När du blev invald, vilken placering hade du på partilistan?
40	Ja, nummer 1. Och man blir det på en årsstämma och då får alla medlemmar rösta. Så att jag var nummer ett och är nu gruppleadare. Det är riktigt kul!
41	Ja vad roligt. Jättekul verkligen.
42	Jag är den andra **** gruppleadaren i KOMMUN.
43	Ja, det är starkt! Du verkar väldigt engagerad också vilket är kul att se.
44	Ja det är kul och jag försöker få mina barn engagerade, vi får se hur det går med det (båda skrattar).
45	Ja, och då har jag då mina frågor om abort här då som jag tänkte ställa. Ja och då börjar vi med första frågan där också under tiden du har varit verksam i

	partiet, tycker du att man har genomgått en förändring där i synen på abort inom dina 6 år eller har den varit lika?
46	Jag vet inte riktigt om en förändring. Jag som faktiskt har ju inte varit jätteaktiv. Men jag vet att från start (1964) ja googlar lite på det (skratt från båda) jag har inte så mycket koll när det gäller bakåt i historien, men då var man ju ganska mycket emot. Men sedan 1975 så har KD alltid följt den svenska abortlagstiftningen. Men, vad som har gjort det kontroversiellt är ju att vissa personer, (<u>män</u>) då kan jag på påtala oftast, säger någonting och så blir det en jättestor grej. Ja, alltså jag vet inte hur många som känner till att liksom sen 1975 har vi inte ändrat åsikt. Jag föddes *****, så för mig nej,
47	Jag förstår.
48	Jag tror bara att man behöver lyfta och visst. Vi kristdemokrater betyder inte att du måste vara kristen. Jag tror det är en i min styrelse grupp som är med i Svenska kyrkan till exempel. Så att det är ju inte därför man är där. Men jag tror också att man förknippas med det. Och katoliker och såhär.
49	Jag förstår. Tycker du att partiet idag är enat i abortfrågan?
50	Äh, ja men jag skulle nog vilja säga det också. (Respondenten hade skrivit ner sitt svar men hittade det inte) jag får prata från huvudet haha.
51	Ja självklart ingen stress.
52	Men jag tycker nog att man ser generationsskifte och om du tittar på Ebba till exempel, hon är ju väldigt ung och så hennes gäng här som hon fått in i regeringen, de är ganska unga. Och jag tror att man får liksom på något sätt, vad ska man säga, klä skott för det som varit förr. Och jag upplever inte att det är några som helst snack om att vi skulle vara emot abort. Utan jag tror att det mer ligger uppe i Media som att det skulle vara kontroversiellt och det är ju inte en fördel för KD att vara emot, men jag upplever inte det.
53	Nej, jag förstår. Det leder in lite där fråga 3 då för det har ju varit lite olika politiska uttalanden från KD då. Och vad anser du om det tycker du att det är problematiskt? Det har ju varit lite olika politiska uttalanden där jag höjts röster då som är kritiska till abort, tycker du att det är ett problem? Jag tänker nu om man ja, men till exempel Lennart sacrédeus där nu i senaste val valrörelsen drog han tillbaka sin riksdagskandidatur för att han delade ut flygblad som hade ett kritiskt budskap till abort. Tycker du att det är ett problem med de här uttalandena?
54	Ja men, det finns ju alltid människor som tycker sig själv på något sätt att vilja uttrycka sin sanning. Men, men man måste ju tänka på att nej, nu när jag skriver på Facebook, då är ju jag inte bara jag som person, utan jag är ju faktiskt folkvald här. Och man kan inte uttrycka sig på det sättet, och där tycker jag verkligen man får ställa sig bakom det partiet säger. Och det är klart att, ja det blir ju ett problem. Media är ju där direkt och blåser upp saker.
55	Ja.
56	Så då blir det ju också ett problem som är kanske större än att man kan prata om det men. Ja, jag tycker det, men jag tycker det är rent idioti på något sätt för jag tycker inte att män riktigt har den rätten att uttala sig.
57	Ja, jag förstår.
58	Det ligger i kvinnans egna kropp och bestämma över den. Så jag är helt emot att de går ut så där, men det är svårt att stävja kanske.

59	Ja, jag förstår. Och tycker du, för idag är ju inte, jag tänker att det skett mycket i USA nu med aborträtten och så där och det pratades ju senast i valrörelsen om att grundlagsstifta aborträtten tycker du att att man bör göra det?
60	Ja, det tycker jag. Det ska aldrig bli en diskussion av den, utan jag tycker att det är väldigt bra.
61	Så att kvinnan liksom ska kunna någonstans känna en trygghet...
62	Ja, absolut
63	...att ja, men kunna ha det i ryggen att det finns i grundlagen? Och nu är ju gränsen för abort satt till 18 veckor i speciella fall 22, men då måste Socialstyrelsen godkänna det och då måste det föreligga synnerliga skäl. Tycker du att den gränsen är bra som den är nu med 18 veckor?
64	
65	Ja, jag gissar att den baseras på medicinska studier helt enkelt vad som när den kan överleva utanför kroppen. Så att det ja. Det finns inget som ingen anledning att ifrågasätta expertisen öppet, det tycker jag.
66	Tycker du att skälet bör styra rätten till abort eller bör man alltid få göra abort eller ska det vara till exempel om någon har varit utsatt för en våldtäkt eller om någon har ekonomiska svårigheter eller bör det alltid få vara tillåtet?
67	Jag tycker alltid det ska vara tillåtet. Det ska inte behöva speciella skäl.
68	Är abortfrågan inte längre aktuell och där blir det väl lite det vi pratade om innan att ja, men som du säger KD har ju stått bakom svensk abortlagstiftning sedan nittonhundrasjuttiofem så tycker du liksom att det är ett? Att det att det blir att det blir som du nämner det här med Media att att att de rör upp mycket och att far med osanning? Att det förstoras upp?
69	Ja, men jag tycker att den alltid är aktuell. Så fort man diskuterar så ska det lyftas vad vi står både i Sverige och partimässigt och den är så om den nu ska grundlagsskyddas så får man ju inte gömma undan den heller utan den ska alltid vara aktuell och speciellt nu när vi har många från andra länder som ska veta vad tryggheten för kvinnan står liksom.
70	Ja.
71	Så att jag tror alltid att den kommer vara aktuell.
72	I abortfrågan så pratar man ofta om liksom människans okränkbara värde, att man ska värna människan. Vad skulle du säga att det betyder för dig?
73	Människovärdet är för mig en grundtes. Att man ska respektera alla människor. Och det ligger lite i det här med första svaret, att vara mot andra som du vill att andra ska vara mot dig. För det är så jag uppfostrar mina barn och det är så jag har blivit uppfostrad och det är därav kristdemokratiska värderingar ligger för mig för att går inte till kyrkan om jag säger så, men jag ändå tror ju på det här med respekt och tillit för andra människor och vi är ju bara människor och det är också väldigt viktigt att man inte glömmer bort det. Våra värderingar ändras också hela tiden med vad vi utsätts för. Människovärdet ser ju lite olika ut för alla och det kan vara ganska komplext för att om man läser om mord, pedofeli, då är det ganska svårt att lyfta det här med människans okränkbarhet. Men det viktigaste är väl liksom att man bestämmer över sin egen kropp, man tar ansvar för sina handlingar, och det man gör. Jag tycker den är väldigt viktig och den drar ju väldigt mycket paralleller till det som hänt i Iran nu tycker jag, med mänskliga rättigheter och respekt helt enkelt. Så, den är väldigt komplex. Så jag tycker att det både finns likheter och olikheter.

74	Jag förstår. Om vi går vidare, anser du att samvetsfrihet bör vara tillåtet? Jag tänker så här, det är också vart skriverier om den vården. Till exempel med barnmorskor där vissa hävdar att de ska få vägra göra ut utföra bort, till exempel då vad, vad tänker du där?
75	Jag tycker det är väldigt spännande. Jag läste också någon motion i det här ämnet om kvinna, och så läste jag om de här kvinnorna som du nämner. Förr i tiden utbildade jag andra lärare och undersköterskor. För jag undervisar i **** och då hade jag de här eleverna så hade jag en elev som sa att "Jag tål inte att se blod" och hon utbildade sig till undersköterska och jag förstod inte riktigt, det förväntas ju av dig att du ska kunna ge sprutor, ta blodprov då du är undersköterska och det är lite paralleller till det här som jag känner att, jag tycker inte att det är rätt att blanda ihop sin egna professionella utbildning på något sätt. Utan du utbildar dig till barnmorska, då ska du utföra de uppgifterna som ligger i ditt yrke. Om du förstår vad jag menar?
76	Jag förstår vad du menar.
77	Men, man kan inte dra in sitt egna samvete och sin egen etik och moral för då måste du hitta en annan väg att, enligt mig. Och jag vet att Sverige är ganska unika med det här, att man inte tycker att ja, jag vet inte om man kan säga att det ska finnas samvetsfrihet. Men det ligger ju alla olika plattformar, till exempel lärare, ska ju kunna lyfta alla olika möjligheter och prata om saker och ting bara för att man kanske inte orkar prata om förintelsen, så vill man inte prata om förintelsen. Det funkar inte i min värld, nej. Jag är ganska upprörd inom det här. Jag kan förstå de här äldre kvinnorna som kanske inte kommer från Sverige och du behöver mycket hjälp och du kanske inte kan ta hjälp av en man. Men det kanske inte är på samma vis, det kanske inte är samvetet på det sättet. Det drar ändå lite åt det hållet, utan du måste acceptera din professionella yrkesroll och klarar du inte det, du är du faktiskt på fel plats. Nu lät jag jättehard (skratt från båda). Det kan ju bli så negativa konsekvenser, det kan ju äventyra en annan människas liv. Så det är absolut inte okej.
78	Jag förstår. Hur ser du på det framtida arbetet med abortfrågan? Är det någonting som bör förändras eller?
79	Nej, alltså nu går man ju in i ett avtal med att göra den grundlagsskyddad. Och att hela tiden lägga den i kvinnors rätt. Och jag vet, jag är också engagerad i *** (*****) och vi pratar mycket om jämlik sjukvård och hur forskningen har liksom fastnat mer på män mycket mer forskning, så att detta är ju liksom en del, det ska vara aktuellt hela tiden. Det är liksom ligger kvinnans natur på något sätt och då ska alla frågor lyftas lika mycket. För den får jag kämpa vidare med kanske (båda skrattar)
80	Det var kanske inte en så lätt fråga heller?
81	Nej, men jag kommer inte ändra inställning kan ju säga.
82	Förstår. Är det någonting annat du hade velat tillägga, eller har några funderingar kring?
83	Nej, jag tror man får rätt mycket svar på vårt partiprogram också och sen så kan det ju bli väldigt spännande att se vad du kommer fram till om du har fått många olika svar, om du finner någon skillnad mellan män och kvinnor.
84	Ja men precis, det kommer ju bli jätteintressant att se om det skiljer sig eller om det är lika.
85	
86	Ja precis, hur det skiljer sig kommunvis kanske också lite.
87	Ja men verkligen.
88	Jag tycker det är var jätteroligt och bra frågor!

89	Vad roligt!
90	Det är viktigt att lyfta det här
91	Ja, men det är det och jag tycker också det är viktigt att när man skriver en uppsats att inkludera människor till att få komma till tals, och framförallt er bild av frågan då ni är engagerade. Och få höra vad ni tycker och säger osv.
92	Den stora frågan som man brottas med just att vara med i KD, det är nog Kristdemokraternas namn alltså att man tror att man ska vara kristen, eller att man går i kyrkan. Och att man inte reflekterar över att du faktiskt är uppvuxen i ett kristet samhälle fast att du kanske inte är kristen själv.
93	Ja.
94	Så det är väl liksom en utmaning, men sen kommer det ju såna här människor som ska uttala sig, som kanske är katoliker i grunden också, så det kan du också kolla lite på.
95	Ja precis!
96	Jag önskar dig all lycka till.
97	Ja tack så jättemycket! Och som sagt så du får absolut läsa dina svar före uppsatsen lämnas in, det har du rätt till.
98	Det är nog du som får kontakta mig om du inte hörde allt jag sa!

14.2.2 Intervju 2

Rad	Text
1	Hur länge har du varit politiskt aktiv?
2	Jag har varit medlem i partiet sedan sjuttioalet, men aktiviteten började väl i slutet på åttiotalet, kanske.
3	Och vad var det som fick dig att engagera dig politiskt från första början?
4	Det var nog egentligen den första början att min familj eller framför allt min pappa då var engagerad, men efter hand så har jag ju fått ompröva och själva grunden av mina motiv och då har det varit frågorna om familj, alltså, jag ser ju familjen som den viktigaste grundstenen att bygga ett samhälle på alltså små starka gemenskaper är så oerhört viktig för att få ett samhälle att fungera. Det är ju inte bara själva familjen, men utan det gäller ju många, många små gemenskaper. Men familjen är den viktigaste som jag ser det och jag tycker att det är så egendomligt att man inte, från de klassiska partierna värderar upp familjen utan ifrågasätter den i, ja i stort sett i allt som sägs och görs, så säger man att den stänger in och den låser fast personer i könsroller och den konserverar gamla strukturer och det gör den väl i och för sig, men allt gammalt är inte dåligt.
5	Var valet av parti självklart för dig och i så fall varför?
6	Ja av samma skäl så eftersom inget annat parti egentligen värderar den här frågan så var det rätt så självklart plus att jag som jag nämnde, jag är uppvuxen med det här partiet genom att pappa var engagerad så att det var ganska självklart av det skälet.
7	Intressant, du nämnde familjen som viktig vilket leder in på fråga fyra. Vilken eller vilka politiska frågor ligger dig närmast om hjärtat?
8	Alltså det är att upphöjla familjen, sen hur det ska göras, det är ju inte så vansinnigt enkelt alltså, men att istället för att ifrågasätta så stötta familjen tycker jag är nog den i

	<p>särklass viktigaste frågan. Sen om frågan innehåller fler svar så kan jag säga att det sociala ansvaret är oerhört viktigt att uppvärdera och att ansvara för varandra och ansvara för helheten för förvaltarskapet, alltså miljö och helheten att förstå de här sambanden tycker jag ligger väl i grunden i grundvärderingarna i den kristdemokratiska politiken. Sen kan man alltid ifrågasätta ett och annat ställningstagande, kanske inte bara ett och annat, utan man kan ifrågasätta mycket men som grundbult, alltså grundvärderingar så tycker jag att just de här frågorna passar så väl in med det jag vill verka för i samhället och ansvar, och personligt ansvar, familjen. Ett ansvar för samhället, gemenskap och miljöfrågor, klimatfrågor.</p>
9	<p>Hur har din syn på politiken förändrats under de åren du har varit aktiv, om den har förändrats?</p>
10	<p>Den har ju förändrats ganska mycket ju alltså, man kan väl säga att gäller ekonomisk politik så är jag väl närmast socialdemokrat alltså. Det är ju liksom de flesta svenskar, vare sig de vill eller ej så är det nog så. Men, och det är ju jag också alltså blandekonomi är alldeles ofrånkomlig, om man vill ha ett ansvarsfullt demokratiskt samhälle tycker jag. Och jag tycker att till vänster, all historia visar ju på att går man för långt till vänster så blir fel, går man för långt till höger, alltså alltför mycket fokus på att alla får klara sig själva om man nu ser det som den andra delen av skalan så blir det ju alldeles tokigt också, så det måste till en blandekonomi. Och vad var frågan nu igen? (Båda skrattar lättamt).</p>
11	<p>Jo, det var om din syn på politiken har förändrats?</p>
12	<p>Så det där har ju varit grunden, så är det ju. Sen tycker jag alltså att socialdemokratin som parti har utvecklats i väldigt olycklig riktning. Jag tycker att det är så besvärande att man ser på politiken som att det ska lösa alla problem. Jag tror att det leder så fel. Det kommer att bli stort elände att man vänjer människor vid att politiken löser alla problem. Har jag problem, så är det politikens fel, men så är det inte, det måste finnas ett personligt ansvar någonstans i alla möjliga avseenden, alltså ansvar för varandra, för miljön för ekonomin, alltså det måste finnas ett personligt ansvar, för det går inte att lösa allt med politiken. Där tycker jag att Socialdemokraterna och inte så frackfull del av den borgerliga partierna också börjar få den inställningen att det går, där är en stor skillnad som har förändrats på att se istället, på att försöka fokusera och prioritera och inse att politiken måste prioritera och att politiken ska stå för någon slags struktur och sätta regelsystem istället för att delta i affärliv, till exempel som också Socialdemokraterna står för. De vill ju blanda sig i nästan korporativistiskt eftersom de håller på och vill blanda sig i både affärliv och alla samhällets sektorer och det är olika också. För då finns det ju ingenstans om man blir behandlad dåligt av politiken finns det ingenstans och klaga. Det är fel tänkt, utan affärliv och privat verksamhet ska skötas privat och sen när det är fel, då får man ju gå till politiken och då står ju politiken lite mer fri att döma så att den där typen av frågor har jag förändrats en hel del i.</p>
13	<p>Vad var din motivation till att bli ledamot?</p>
14	<p>Motivation i grunden är att vara med och ta ansvar. En kollega till mig brukar tala om politisk värnplikt, det kan jag hålla med om. Det borde vi alla på ett eller annat sätt. Alltså, alla kan ju inte hålla på med politik och alla passar ju inte, men det är en viktig fråga. Att vara med och smutsa ner sig om det behövs i det politiska arbetet, det samhälleliga arbetet, det är det viktigaste. Just de här värderingsfrågorna.</p>
15	<p>Hur skulle du beskriva din allmänna uppfattning gällande hur samstämmiga eller olika partimedlemmar är när det gäller ideologi?</p>

16	<p>Ja, det är en intressant fråga för det har ju naturligtvis skett en förändring där. Där ju Ebba Busch är en av de starka drivkrafterna egentligen så är det ju, vilket innebär att många av de äldre kristdemokraterna som ju i praktiken har agerat som Socialdemokraterna, utom då i familjefrågan så så har den ju varit socialdemokratisk skulle jag säga. Och den dominerande linjen, är ju väldigt mycket åt det andra hållet. Det är så problematiskt med de där höger- vänster skalorna och de här definitionerna så att jag tvekar nästan att använda det men den nya linjen är ju mer försiktig med vad politiken ska engagera sig i. Lite som jag då har förändrat min egen grundinställning som ju stämmer överens. Jag var väldigt skeptisk när den här nya inriktningen kom. Jag tycker att jag nog hör till den här gamla modellen av kristdemokrater men om man börjar lyssna och försöka förstå alltså vad som händer så har åtminstone jag påverkats av det så att jag har en mycket större förståelse för den linjen nu. Men den här klyftan finns och skulle nu Ebba Busch tappa i popularitet liksom misslyckas med sin rätt så framgångsrika publik så skulle den här klyftan bli väldigt stark i partiet. Enheten består därför att hon ändå är så framgångsrik. Nej, men det finns en sådan klyfta definitivt om det nu var rätt svar på frågan.</p>
17	Det finns inga rätta svar utan det är upp till dig! (Båda skrattar)
18	När du blev invald som ledamot, vilken placering hade du på partiets lista?
19	Ja, jag var nummer 2.
20	Okej.
21	Då går vi vidare till frågor om abort. Under tiden du varit verksam i partiet, tycker du att man har genomgått en förändring i synen på abort?
22	<p>Ja, det tycker jag. Alltså på sjuttioalet när jag började engagera mig så var ju abortfrågan ganska, så fanns det en ganska stark grupp som ville ha en mer restriktiv abortlagstiftning tror jag. Då började partiledningen driva en annan linje och den vann ganska snart gehör skulle jag säga, men det fanns hela tiden på partiets riksting, alltså de här riksmötena som årligen hölls så fanns det hela tiden förslag att gå till en mer restriktiv politik i abortfrågan, men Alf Svensson höll vid varje sånt tillfälle väldigt engagerade och tydliga tal och för den linjen där man där man respekterar kvinnans rätt till fri abort. Och det där har ju inte kanske helt upphört, men man får väl ändå säga att de senaste 20 åren så har det inte funnits egentligen något motstånd alls är min uppfattning mot stödet till en fri abort. Däremot så pekar ju våra motståndare hela tiden på att det under finns på något sätt, sådana strömningar, och det kanske det gör. Före det här kristna värdepartiet kom så har det ju inte funnits någon annanstans att gå om man vill engagera sig i politiken och vill föra en restriktiv abortpolitik, då har det ju bara varit Kristdemokraterna där man inte har fått något gehör under åtminstone 20 år, eller överhuvudtaget 30 år skulle jag säga som inte har fått gehör alls i något genomslag. Och därför har ju dem i stort sett försvunnit, men det finns ju kvar naturligtvis, precis som det finns i andra partier. Men den förändringen har varit väldigt tydlig, och nu är partiet tydligt och ställer helt klart upp på den fria aborten.</p>
23	Tycker du att partiet idag är enat i abortfrågan?
24	Ja, det skulle jag säga. Det finns ingen opposition som är nämnvärd. Alltså det finns ju människor, men ingen opposition.
25	Vad anser du om de politiska uttalanden som gjorts där folk inom KD varit kritiska till abort? Exempelvis Lennart Sacrédeus nu som vid senaste valrörelsen delade ut flygblad med ett abortkritiskt budskap.

26	Lennart Sacrédeus är en väldigt intressant person därför att han drivs så starkt av sina grundläggande kristna värderingar i allt han gör och jag har största respekt för Lennart. Jag tycker att han gör rätt som agerar utifrån sin övertygelse, men han har inget stöd i partiet. Det finns inte mer än enstaka personer som driver den politiken. Men jag tycker att det är så bra att han kör sin övertygelse, alltså det borde finnas mer respekt för människor som driver sina övertygelser på olika sätt, det förtjänar stor respekt.
27	Tycker du att man bör grundlagsstifta aborträtten?
28	Det var väl Annie Lööf som lyfte den frågan i år, och jag har inte riktigt något genomtänkt svar på det. Men jag skulle inte rösta mot det, det skulle jag inte. Däremot så har jag svårt att se effekten av det och jag är inte säker på att, om man försöker skärskåda vad grundlagen ska göra och har för uppgift och så där, att det är det bästa att göra det? Men det där kan inte jag svara på, men jag skulle som sagt inte rösta emot det om det blir aktuellt. Frågan om den fria aborten är ju så viktig och eftersom det finns så många kvinnor, (ja det är ju kvinnorna som drabbas naturligtvis), så alternativet är så bedrövligt svårt, alltså så illa för kvinnan så att det finns ju inte någon rimlig chans att göra på annat sätt och därför, om det skulle bli aktuellt, så är det ändå större.
29	Är det rimligt att gränsen för abort är satt till 18 veckor?
30	Där kan jag heller inte ha någon riktigt kvalificerad åsikt för att så i detalj har jag inte studerat frågan. Men det blir ju allt mer problematiskt ju mer den tekniska vetenskapliga utvecklingen går framåt, man kan rädda tidigare liv. Då blir ju etiken kring det här ännu mer problematiskt. Den är nog redan problematisk, även om jag tagit ställning så tycker jag inte att det är oproblematiskt utan det är ett bekymmer att man tar liv, eller man kallar det inte liv, men det är ju ett liv. Så att säga att det är oproblematiskt, det håller jag verkligen inte med om. Däremot så måste ju politiken på något sätt följa den tekniska utveckling som sker. Så nej, man kan inte tänka sig att, tycker jag, att släcka liv som skulle klara sig helt och hållet själv på något sätt. Men ja, jag vet inte. Jag kan inte. Jag kan inte ge ett definitivt svar. Gällande veckorna, där blir det väldigt tydligt vilken etisk problematik det är.
31	Bör skälet styra rätten till abort? Till exempel om någon blivit utsatt för en våldtäkt eller har ekonomiska svårigheter?
32	Alltså, då skulle man ju få några slags moraliska domstolar alltså och det är ju djupt olyckligt, så det går inte. Man kan inte gå den vägen utan antingen så får man respektera kvinnans val eller inte.
33	Är abortfrågan inte längre aktuell?
34	Jo, i högsta grad. Utvecklingen i USA visar ju all önskvärd tydlighet på hur aktuell den är. Då motståndet som ju nästan inte finns i Sverige, plötsligt är ju så starkt så att de driver hela frågan framåt. De är så starka där, så att de kan ju förändra den lagstiftning som finns uppenbarligen, så att det hör ju högst ihop. Och jag. Så länge man inte tar upp den etiska problematiken och bejakar den i den här frågan, så kommer den verkligen leva och bli allt starkare. Att bara föreslå en kvinna som är gravid att göra abort därför att det verkar olämpligt att ta emot sitt barn utan något vidare resonemang, det tycker jag lite är ett svek mot kvinnan. Därför att det är inte så enkelt, det har ju startats en fysisk process i kroppen som får psykiska följder och som rör existensen, liksom existentiella frågor. Och värderingsfrågor som sitter så djupt i oss, så att man måste på ett eller annat sätt tycker jag, lyfta den frågan och låta den bearbetas, och sen när det är gjort, respektera kvinnans beslut. För att om man inte gör det, då får man de här militanta grupperna mot varandra som vi ser nu i samhället.

	Det kanske vi får ändå, men abortmotståndarna måste bejaka att det finns en övertygelse, att det finns en etisk problematik här och abortförespråkarna måste respektera att folk har övertygelser. Så att ömsesidigt behövs det förståelse för att frågan inte ska växa sig ännu större.
35	I abortfrågan pratar man ofta om människans okränkbara värde. Vad betyder det för dig?
36	Är det okränkbart, så är det okränkbart. Jag hävdar ju också att människan har ett okränkbart värde, och ändå accepterar jag abort. Det är naturligtvis fel. Det är någonstans som det går överstyr i logiken, men det är ju så livet funkar i stort sett. Det är inte som en rät linje, det okränkbara värdet har begränsningar och när vi accepterar att folk går ut i krig, där får man ju ha ihjäl varandra, förväntas göra det till och med, Frågan är inte alls så enkel, men det är snarare någon slags nollvision. Nollvision är ju heller ingenting som funkar i olika avseenden. Så jag skulle nog vilja jämföra det okränkbara värdet med det.
37	Anser du att samvetsfrihet bör vara tillåtet?
38	Ja, alltså precis som vi har i andra sammanhang i samhället, respekterar att människor har övertygelser som är så starka att man inte vill, ja till exempel på den tiden som det fanns värnplikt, har vi ju accepterat att folk inte vill bära vapen. Det är till och med accepterat att man vägrar att delta i värnplikt överhuvudtaget även om man då får sitta i fängelse en liten stund. Där har vi respekterat den minoriteten som har en personlig övertygelse i ett avseende. Det finns ju andra områden också, men jag tycker att man borde hitta vägar framåt att respektera att till exempel barnmorskor som tycker att det här är problematiskt för deras övertygelse ska slippa det. Det tycker jag, för att annars så blir det en majoritetens överhöghet över minoriteten på ett sätt som är osmakligt alltså. Vi måste kunna våga se att vi har lite olika förhållningsätt i samhället.
39	Hur ser du på det framtida arbetet med abortfrågan?
40	Jag tror inte jag har tänkt på det riktigt, men jag har väl antytt att jag tycker att de etiska frågorna måste på något sätt ventileras. Men det är så otroligt svårt. Jag ser ju ingen som helst vilja till det här å ena sidan, å andra sidan resonemanget från någon del av fronterna, det är ju min dröm att man kunde orka ha två tankar samtidigt och visa respekt för varandra. Men det vågar jag inte ens hoppas ska ske alltså, det känns ju så långt bort.
41	Det var min sista fråga, om du inte har något mer du vill tillägga?
42	Nej men det var bra frågor!
43	Vad kul!

14.2.3 Intervju 3

Rad	Text
1	Då börjar vi med lite bakgrundsinformation. Hur länge har du varit politiskt aktiv?

2	<p>Jag hade varit nära KD men aldrig aktiv under hela min ungdomsuppväxt. Jag vet att jag stod och delade ut valsedlar och jag kan inte ha varit mer än 14, 15 år alltså. Men annars så kom jag in i kommunfullmäktige vilket var mitt första politiska uppdrag och det var mitt under den pågående mandatperioden i januari *****. Sedan kom jag in i landstinget ***** och satt där i 3,5 mandatperiod och sysslade mest med *****, men en mandatperiod satt jag även i ***** då som ersättare där vi hade en ordinarie och en ersättare i NAMN. Parallellt kan man väl säga att jag har jobbat för partiet, men inte i partiet därför att partiet hade ett bolag som gav ut ***** och framför allt en ***** en "*****" som det hette då med ***** och det har jag gjort väldigt länge. Först som *****, sen som ** och sen som ***** med *****, och nu är jag *****. Nu har jag politiskt uppdrag i min hemkommun då som ett av de * kommunalråden. Så att jag är deltids kommunalråd, kan man säga och jag har ansvar för *****frågor i NAMN och vi är en otroligt expansiv kommun när det gäller *****, så det är jätteskoj. Jag brukar säga att det här är mitt roligaste uppdrag.</p>
3	<p>Vad kul! Vad var det som fick dig att engagera dig politiskt?</p>
4	<p>Alltså, när man frågar mig varför jag gick in i politiken så var det ju som jag beskrev, att jag var ju politiskt hemma så att säga redan innan och den grundtanken till varför det blev just KD och ett politiskt parti överhuvudtaget det var ju väldigt mycket att KD startade ju hemskt mycket med inspiration från frikyrkofolk och jag var ju väldigt engagerad i frikyrkan. Jag sysslade mycket med sång och musikliv så att det var liksom hela min fritid och en mycket stor del av min skoltid. För det var roligare med musik. Man rekryterade allt man hade av fotfolk ifrån frikyrkorna därför att de som då var aktiva hade ju inga politiska uppdrag, de satt kanske i kyrkofullmäktige i bästa fall, och det gällde även Alf Svensson, att han började ju sin karriär i kyrkofullmäktige och vidare till kommunfullmäktige i Jönköping och sen blev det stora saker då. Men så från början så rekryterade man mycket och frågade om man kunde ställa upp och dela ut valsedlar vid en skola så jag gjorde det i NAMN och delade ut valsedlar när jag var väldigt ung. Det som engagerade mig väldigt mycket när jag började i kommunpolitiken det var den begränsade valfriheten för barnfamiljer och det blir ju ofta så att jag levde ju väldigt mycket i att vi hade barn, småbarn med fru som förskollärare och sen blev hon ju *****. Men inget ont om förskolan, det är därför jag förklarar vad hon sysslar med. Men bristen på valfrihet för barnfamiljer, det engagerade mig väldigt mycket och gjorde mina avtryck i alla fall i början i kommunpolitiken också. Sen när jag då säger att ***** är det roligaste jag har gjort då får man värdera det. Det är väldigt kreativt och det är otroligt mycket kontakter med *****, förhandlingar, man bygger samhället och *** du ***** samhället **** spelar också väldigt mycket roll på andra saker som på integration och trygghet. Men som sagt var det nog familjepolitiken som var min huvudingrediens i början.</p>
5	<p>Var valet av parti självklart för dig och i så fall varför?</p>
6	<p>Ja, man kan säga som troende, som kristen och som frikyrklig så gick det hand i hand i början när partiet startade och det var egentligen på de grunderna man startade att Kristendoms hemmet hölls liksom tillbaka och kristendomen hölls tillbaka, och det var väl väldigt mycket en orsak till att KD startade egentligen. Då blev det ganska naturligt att motsatsen då, det som vi tyckte det var viktigt för att bygga ett gott samhälle.</p>
7	<p>Vilken eller vilka politiska frågor ligger dig närmast om hjärtat?</p>

Ja alltså det här är lite kul därför att politik funkar ju väldigt mycket så att du måste kunna samarbeta och det första i ett samarbete är att du hittade dina meningsfränder är väl starkt ord, för jag hade en mandatperiod när vi jobbade ihop med ***** och det trodde jag aldrig skulle hända i mitt liv och det gick jättebra, och miljöpartiet och Centerpartiet var det då och det är bara två mandatperioder sedan. Men för övrigt så har det ju varit glasklart alliansen utom i början därför att när KD startade så startade man väldigt mycket utifrån människor som, ja frikyrko människor då i huvudsak som hade ***** tillhörighet. Men också människor som hade högerpartiets tillhörighet och det här kännetecknade även då min start att när jag fick frågan ifrån de borgerliga partierna där 1987 att ingå en valteknisk samverkan så tackade jag nej därför att jag gick hellre ihop i en valteknisk samverkan med Vänsterpartiet, vilket jag inte så gärna skulle göra idag. I det här ligger hemligheten lite grann då politik bygger väldigt mycket på att du får stöd för dina idéer så mycket som möjligt och då måste du hitta dina kompisar, eller du måste ha lätt att samarbeta. Kan du inte samarbeta, då är du körd. Då kan du ha 49 % och du är körd. Men gällande vilka politiska frågor jag brinner mest för, och där kommer ju då att i det här samarbetet så bland de första samtalen man har, nu är det ju då centern, Liberalerna, Moderaterna och KD, och då blir det ju att fördela ansvars uppdrag och då kan det låta så här att Liberalerna säger “ja men vi vill ha skolfrågorna”. Okej då är de borta. Moderaterna kanske säger att de vill ha det övergripande ansvaret vilket brukar vara givet att det största partiet tar den rollen. Därför kan man väl säga att, när du intervjuar kristdemokrater, jag vet inte hur många det blir, men du kommer hitta en mängd människor som har ansvar för äldre frågor och kultur och fritidsfrågor. Och då kan man ju fråga sig “är vi så vansinnigt intresserade bara av det? Men, det ingår och vi är ju intresserad av äldre frågorna har ju profilerat oss där både i regeringstid, och tidigare regeringar och så. Men, jag vill ju hävda att KD är ju ett parti som har kompetens och bör utveckla den kompetensen inom alla områden, men vi är ju ett litet parti så att i de här förhandlingarna så blir det ofta så att, ja man bestämmer inte helt och hållet vad det är man vill hålla på med, så därför kan jag säga att jag har varit ***** i, det hette ***** och sysslade då med ***** och ***** och det var ** till ** och det var ju det största, men det var ingen av de andra gubbarna som ville ha det. Men det var jättekul! Det var spännande. Men annars har det ju varit som jag sa att jag har sysslat med *****frågor, vilket har inneburit på regional nivå att jag kan åka *****linjen till PLATS och säga “den där var det jag som fick igenom”, men det är ingen som tror mig, men det är alltid kul att i politiken får vara med och skapa saker. Sen är det ju väldigt mycket så att alla vill ta åt sig äran av det och så jobbar man för ärans skull då blir man ganska besviken. Man måste jobba för förändringen, alltså tro på att förändra samhället, då kan man hålla på länge.

8

9 **Hur har din syn på politiken förändrats under åren du har varit aktiv?**

10	<p>Politiken kräver ju att man är pragmatisk och det utmanar ju mig och alla andra att den här bestämda uppfattningen som man kan ha i vardagsrumssoffan, den funkade inte när du går ut ur vardagsrummet. Och framför allt inte när du ska förhandla. Man kan väl säga så här att den fråga som du är inne på, det är en komplicerad fråga, jättekomplicerad. Och jag tror nästan att så länge jag lever så kommer jag förmodligen att hålla på och bearbeta den, för individuell del. Men där kommer man ju till ett ställningstagande, som sitter du i vardagsrumssoffan eller springer i kyrkan hela tiden och träffar likasinnade, då behöver du aldrig grubbla över om du är på rätt spår eller inte. Så att politiken gör ju att du måste bearbeta frågorna och givetvis blir det då att du omprövar mycket av politiken också. Och det kan man väl säga, det gäller ju miljöfrågorna om man ska ta en svår men ändå väldigt mycket enklare fråga. Till exempel har jag ju varit emot kärnkraften och röstat emot den, och så ser jag ju nu att ja, men det funkade inte. Det är en typisk sån fråga som visar att kan man ompröva tidigare ställningstaganden eller kan man förhålla sig till ett tidigare ställningstagande utan att man kränker sin egen övertygelse och samvete och så. Ja, det har jag gjort och gör.</p>
11	<p>Vad var din motivation till att engagera dig politiskt?</p>
12	<p>Ja, men det var det jag sa, att motivationen var ju familjepolitiken. Partitillhörigheten var glasklar och sen blir ju väldigt mycket att du gör ju liksom vägval i livet som leder in på ett spår och på det spåret kör jag.</p>
13	<p>Hur skulle du beskriva din allmänna uppfattning gällande hur samstämmiga eller olika partimedlemmar är när det gäller ideologi?</p>
14	<p>Ja alltså jag tror att så länge man är kvar i ett parti så ställer man upp på det som är ideologiskt formulerat. Annars trivs man inte i det partiet och det finns ju gott om andra partier då. Utan jag tror att där ligger den här kompromissen. Men sen kan man ju då se att när du kommer till konkreta frågor så kan man komma till olika slutsatser. Till exempel tiggeriförbudet då för att ta en ganska enkel sak, där kan det ju finnas partivänner till mig som är otroligt inne på att förbjuda tiggeri väldigt tidigt. Och jag kan ju då tycka att man borde ha en längre tid och djupare analys utav det för det finns så många dimensioner i de flesta frågor, men även i den frågan. Och ska du göra det enkelt så kan du ju säga då som kristen med den kristna människosynen ändå som är kittet i vårt parti så kan du ju säga att "jag finns ju till" och samhället finns ju till för att hjälpa den svage och då måste den identifiera "vem är den svage?" Jo, det är den stackaren som sitter och fryser varje dag för att få in några kronor. Och sen är ju ockraren och utnyttjaren (kanske en hallick eller så), Frågan blir ändå att du måste ta ställning till "är du för eller mot tiggeri?" Ja, så det är en sån fråga som delar, men sen kommer du in på den här frågan abort, HBTQ eller höghusbygge. Det är klart att det finns olika uppfattningar, det är ju det tycker jag som är det intressanta att i ett tillåtande parti så kan man trivas även om man har olika uppfattningar, men det gäller också samhället och där tycker jag faktiskt att samhället håller på att bli mycket mer intoleranta. Jag är vapenvägrare för jag var helt övertygad om när jag var 18 år att jag inte kunde tänka mig att döda någon. Men däremot så ville jag göra min värnplikt, vilket innebär att jag då som är höjdrädd satt uppe i elstolpar och skulle lära mig att laga dem, fruktansvärt att sitta 20 meter upp och hänga i stege ner. Men då gör man en insats och vi hade ju då militär, alltså fallskärmsjägare och andra tuffingar, som kom och utbildade oss på olika sätt men utan vapen och de sa "jag skulle aldrig våga hänga där uppe". Livet är fullt utav såna här kompromisser och övertygelser och den uppfattning man har som artonåring är ju inte den man har som ***** eller *****åring.</p>

15	När du blev invald som ledamot, vilken placering hade du på partilistan?
16	Man har ett fullmäktige efter valet när man återsamlas och jag kallas för något som heter *****. Jag är inte äldst i kommunfullmäktige för det finns alltså både 10 och 15 år och äldre som sitter där. Men jag har suttit där längst i följd. Så att jag har suttit och obrutet sedan 1 januari **** och sitter där fortfarande. När jag kom in första gången så stod jag etta på en lista i kommunen. Kommunen är en enda valkrets men består utav 2 ****, och den ena ***** är nästan dubbelt så stor som den andra och vi fattade inte det här, så jag stod etta i den tätort som var minst och stod överhuvudtaget inte på den listan för tätorten som är dubbelt så stor. Och då är valsystemet sådant att när KD då fick in ett mandat, vilket vi fick då. För i LÄN så var det bara NAMN och NAMN som hade varsin ledamot och den enda ledamoten då i våran kommun, han stod ju på den listan som hade flest röster. Flest röster hade den listan som delades ut i den tätort som var dubbelt så stor. Så att när han då slutade mitt under mandatperioden så innebar det att alla på den listan gick före mig som stod etta på den andra listan, så att vi trodde att jag stod tvåa men jag stod kanske på 20:e plats. Detta innebar att alla på den listan sa upp sig, de tackade nej till att komma in i kommunfullmäktige hos länsstyrelsen och då gick det över till mig som stod etta där. Vi gör aldrig om det misstaget.
17	Då tänker jag att vi går vidare till frågor om abort. Första frågan lyder: Under tiden som du har varit verksam i partiet, tycker du att man har genomgått en förändring i synen på abort?
18	Stor, mycket stor. Det var dramatiskt, jag kommer inte ihåg året, men det var mitten på nittioalet, du kanske har året, det var i Övik. Det var i en aula i en skola och Alf Svensson som alltid har haft talets gåva. Han är underbar att lyssna på och han gick upp då och argumenterade för förändringen att ställa sig bakom svensk lagstiftning. Och ja, jag vet inte hur man ska jämföra det. Det är ungefär som att Moderaterna skulle börja driva skattehöjningar. Det här måste man förstå att väldigt mycket utav KDS existens byggde ju på att det var aktivister i den här frågan och i kärnkraftsfrågan och i kristendomens ämnets avskaffande. Att jämföra med miljöaktivister, när det gäller då de här frågorna hos oss. Så att jag hade ju vuxit upp med och lyssnat på övertygande talare. Jag vet inte om du känner till Dagmar Heurlin, jag tror att hon var åklagare eller distriktsåklagare, men hon hade en fin titel i alla fall och hon reste ju land och rike runt tillsammans med sin man då som hade samma titel tror jag och övertygade abortmotståndare med den typen utav propaganda som du kan se i USA då i abortmotståndet där. Det här skedde ju inte sällan i frikyrkorna så man kan säga att partiet utnyttjade plattformen att få tala till 1000 personer genom henne då i hela landet då med de argumenten. Det delades ut material med aborterade foster, alltså bilder på det. Jag beskriver det här bara för att du ska förstå att frågans art var så stark och det var även kärnkraftsfrågan. Ska man hitta de tre starkaste frågorna på sjuttioalet så tror jag det är den kristna etiken och kristendomshemmet, aborter och kärnkraft. Där hittar du de tre starkaste så därför blir då den här händelsen, när partiet byter fot väldigt dramatisk.
19	Tycker du idag att partiet idag är enat i abortfrågan?
20	Ja, det tycker jag. Det finns enskilda uppfattningar inom ett spektra kan man väl säga och det finns de som har väldigt lätt för frågan. Jag tror att det är många delar då det hänger ihop med att det är en generationsfråga. Att om man vuxit upp på det sättet som jag beskriver så finns ju det någonstans i ryggmärgen. Har man inte gjort det utan vuxit upp i den ålder som du är, så har man inte behövt reflektera över frågan och då är det väldigt enkelt. Svårigheten ligger nog i min generation, alltså att både se konflikten och den pragmatiska hållningen.

21	Vad anser du om de politiska uttalanden som har gjorts där folk inom KD varit kritiska till abort?
22	Sacrédeus?
23	Ja, precis.
24	Det handlar egentligen om det som står i principprogrammet att religionen inte är politik och politik är inte religion. Och ska man vara konsekvent i det, så kan man säga att man ska bygga staket så att människor inte ramlar ner för stup. Det är en sån där bild som många ger av samhällets roll. Men å andra sidan, du kan inte tvinga människor till din egen övertygelse och tro. Det är det landskapet tycker jag man måste se i just den här frågan då, när är det din tro som du vill överföra på någon annan? Det är en utav de svåraste frågorna därför att du kommer ju till den här konfliktpunkten då, att den nya tekniken säger då att det skiljer egentligen bara en dag på att du får leva eller inte leva som foster. Och den är svår att förhålla sig till, och då kommer det tillbaka till ja, men vilken person är du att kunna förhålla dig till kanske en av de svåraste frågorna. Att avgörandet inte ligger hos lagstiftaren eller mig, utan avgörandet ligger hos mamman. Att i soffan hade du en väldigt bestämd uppfattning och sen kommer du till världen och där måste du ha kompromiss.
25	Tycker du att man bör grundlagsstifta aborträtten?
26	Alltså, jag förstår ju tankarna men jag har aldrig varit tvungen att bestämma mig. Och det ligger ju i den här konflikten, jag ser ju på det som händer i USA med hemskhet, att människor tappar fotfästet och det gäller ju väldigt många frågor som det kan hända. Inte bara abortfrågan, utan det kan ju hända i väldigt många andra frågor också att helt plötsligt så exploderar samhället i en riktning som man inte vill och då kan man riva upp beslut som inte är grundlagsfästa lättare än om det är det. Och jag vill ju inte att man ska ändra abortlagstiftningen av de skäl som jag sa. Men om ska grundlagsfästa det eller inte, risken är ju, med den frågan att du river upp och polariserar frågan på nytt. Och för någonstans, kan man säga då att om du grundlagsfäster det, då stärker du så att säga den ena sidan men du aktiverar ju den andra sidan på ett sätt som kanske gör att du tappar det du egentligen är ute efter då? Så jag tycker det är svårt.
27	Är det rimligt att gränsen för abort är satt till 18 veckor?

28	<p>Ja den frågan var ju uppe på rikstinget bara för några år sedan när Göran Hägglund var partiledare, och de starkaste argumenten för att inte sänka gränsen var ju erfarenheten ifrån Norge som han förfäktade mycket. Och det är ju det här att om du är ivrig att avkräva ett besked ifrån mamman, så finns det ju då en uppenbar risk att beroende på den iver att hinna så att säga, så ökar de tidiga aborterna. Har du 18 veckor så får du mer tid att fundera och målet borde för samhället att inte öka antalet aborter utan att medverka till att minska det. Och med den synen så blir det ju en konflikt i att förkorta, och jag tror att den som säger att den är inne och vill ha 12 veckor, egentligen har målet att minska antalet aborter. Man behöver tänka på att det kanske får motsatt effekt då.</p>
29	<p>Ja, för det finns ju kvinnor som inte heller vet att de är gravida om man nu hade sänkt till vecka 12, så att det finns ju den aspekten också. Om vi går vidare till nästa fråga, bör skälet styra rätten till abort. Till exempel om någon blivit utsatt för en våldtäkt eller har ekonomiska svårigheter osv?</p>
30	<p>Ja alltså, man kan väl säga så här att innan den nya abortlagstiftningen så var ju det en vattendelare i synen på abort. Där kan man ju då ganska uppenbart tycka olika om, ja om du gör fostervattensprov och liknande alltså, ett barn som är väldigt sjukt så att säga ska det ha rätt att leva, och ska en våldtagen kvinna vara tvungen att föda ett barn, det finns ju alltid exempel i båda riktningarna. Jag tror det finns någon kille som är kallas för Happy eller något sånt, där mamman blev våldtagen och har ägnat all sin tid och kärlek åt honom och han fick leva då, och han är liksom det bästa hon har så det finns alltid de här exemplen som gör att "ska jag bestämma det?" Man kommer tillbaka till att mammans val det är hennes kropp. Barnet ligger i hennes kropp är beroende av hennes kropp. Det blir så fel när de trubbiga instrumenten, som gubbar i beslutande organ liksom ska säga "nej". Jag tycker den här hållningen med att det är ju två skyddsvärda individer och mamman har beslutet. Sen inser jag att många kvinnor som genomgår abort inte mår bra av att ha gjort det, men man kommer alltid tillbaka till det att om det är de här skälen som du säger, ja då är det ju uselt av ett samhälle att inte kunna erbjuda lösningar istället för abort och detsamma gäller ju också att kvinnor som har genomgått abort och slarvigt så att säga, mår dåligt resten av livet därför att samhället inte backar upp, det är också uselt. Så att man om man kan ha det målet, att du arbetar med frågan är jätteintressant därför att det är, alltså om jag pratar med någon sosse, de vill inte prata om ämnet. De vill inte problematisera det, och jag tycker att ett samhälle som funkar så har liksom tappat och lite grann övergett argumentationen till de här aktivistiska inställningarna.</p>
31	<p>Så om jag förstår dig rätt då så bör skälet alltså inte styra rätten till abort?</p>
32	<p>Nej.</p>
33	<p>Är abortfrågan inte längre aktuell?</p>
34	<p>Den kommer alltid att vara aktuell, det kommer alltid att dyka upp motioner på rikstinget. Jag tror inte man ska vara rädd för det, så länge man har en levande och bra debatt för då är det fostrande, tror jag i alla riktningar. Det farliga är när det är tyst.</p>

35	I abortfrågan pratar man ofta om människans okränkbara värde, vad betyder det för dig?
36	Ja, det handlar ju om att min syn på att kvinnan äger rätt att bestämma över sitt liv och sin kropp. Ja, alltså det handlar ju om avrättningar och allt, och för mig har det ju också då tidigare i alla fall varit väldigt, väldigt starkt kopplat också till vapen och värnplikt och så. Sedan inser ju jag då i stigande ålder att det inte är så enkelt, men det gäller ju det mesta. Men med tanke på det som händer i Ukraina och alltihopa så ser man att dårar finns och de måste man förhålla sig till och de använder vapen. Men, det handlar ju väldigt mycket om att ställa sig på den svages sida och människovärdet är ju okränkbart. Jag har inte rätten att göra vare sig det som Putin gör eller, det är väl ett enkelt svar och det färgar hela min syn på tiggaren såväl som allt annat.
37	Anser du att samvetsfrihet bör vara tillåtet?
38	Ja där har ju avslöjat att mitt samvete förbjöd ju mig att bära vapen och jag gjorde ju värnplikt. Tre månader var jag på utbildning då i väldigt mycket av det som vanliga vapenfria gör, och det intressanta var att vi var väl nästan 100 stycken tror jag utanför NAMN i något som heter NAMN som Vattenfall har för att utbilda ***** och *****folk. Hälften utav oss var troende. Och den andra halvan var vänsterpartister och socialdemokrater, alltså vänsterorienterade. Vi hade ju väldigt olika utgångspunkt i det som vi tyckte var skälet till samvetsfrihet då. Och där hade ju samhället haft det lite jobbigt så att generationen före mig, min pappa till exempel var ju sammanställd militär, och när han blev troende så slutade han och då sökte han till polis. Det här var i NAMN , och då fick han inte bli polis därför att han var kristen. Samhället har liksom gått i en riktning, jag har ju också gått i en riktning, men samhället har gått i en riktning där man inte har samma respekt för samvetsfrihet som man hade arbetat sig fram till när jag fick rätten att vägra vapen. Och det är jag är lite orolig för. För när du kommer in på det på barnmorskor då så förstår jag ju att det handlar väldigt mycket om respekten för varandra och att tillåta en människa att ha en övertygelse och jag då som har varit ledare för *****. Jag var ju ***** som jag sa och hade väl fem sex ***** anställda. I journalistavtalet - SJF avtalet så fanns det ju inskrivet att journalister har rätt att säga nej till vissa journalistiska uppdrag som krockar med deras samvete. Det är väl en utav de tydligaste egentligen att du kan han hamna i dom lägena och ett generöst samhälle tillåter samvetsfrihet, ja.
39	Förstår jag dig rätt då om man tar abortfrågan, om en barnmorska då inte skulle vilja utföra en abort, då ska hon inte behöva göra det?
40	Nej och det framkommer ju redan vid anställningstillfället så att det är ju en fråga mellan henne och arbetsgivaren. Men en generös arbetsgivare lyssnar på det och har andra uppgifter och det behöver inte bara vara en barnmorska, det kan vara en socialsekreterare eller så.
41	Hur ser du på det framtida arbetet med abortfrågan?

42	Ja, den som visste det. Nej, men jag tror att vi är många i Sverige som förfäras över det som händer i USA och man kan se att, även i Polen och Ungern och så. Men jag tror att det smittar och att det stärker den här aktivismen och att jag tror så här aktivism i alla dess former, riskerar att kantra. Så att en viss oro känner jag över just det.
43	Det var alla frågor jag hade och tack för ett intressant samtal. har du något du vill tillägga?
44	Du har självklart rätt att läsa alla svar innan jag publicerar uppsatsen om du vill och du förhållas helt anonym.
45	Jättebra, bra att du tagit dig an ämnet och hoppas det blir bra! Lycka till!
46	Tack så mycket!
47	

14.2.4 Intervju 4

Rad	Text
1	Hur länge har du varit politiskt aktiv?
2	Början av februari 2015.
3	Vad var det som fick dig att engagera dig politiskt?
4	Jag ville ha en plats och prata politik på, det är det korta svaret.
5	Var valet av parti självklart för dig och i så fall varför?
6	Ja, men det var självklart i den mån att om det är något parti så är det KD. Jag skulle inte engagera mig i något annat utan jag var säker på att det var Kristdemokraterna. Men sen var jag osäker, sen dröjde det lite och jag tvekade ett tag innan jag blev medlem via hemsidan, men det var ändå ganska självklart var det. Vad var den andra frågan?
7	Om valet av parti var självklart och i så fall varför, alltså om det fanns någon speciell anledning till det?
8	Jag tyckte att KD var.. Man har fått den här frågan så många gånger och svarar på den varje gång,
9	Ja, jag fattar det!
10	Jag tyckte att Kristdemokraterna vågade gå emot strömmen lite och var höger i traditionell mening; gillar frihet för individer, men samtidigt klarade av en värderingsburen diskussion. Så kombinationen av värderingar, kulturfrågor. Migrationspolitiken var ju KD först ut efter Sverigedemokraterna att svänga i, vilket jag gillade och att man liksom vågade gå emot strömmen fick mig att få upp ögonen för ett väldigt litet parti!
11	Vilken eller vilka politiska frågor ligger dig närmast om hjärtat?
12	Äldre frågan. Har inte alltid gjort, men har blivit nu för att jag har ju ansvar för äldrefrågorna så att jag har ju fått prata mer om det. Kulturpolitik ligger mig väldigt nära hjärtat. Jämställdhet har alltid varit en viktig fråga för mig. Det var ju också jämställdhetsfrågan, att KD vågade sticka ut i jämställdhetsfrågan som fick mig att hitta till KD, så den har alltid följt med mig. Men äldrefrågan och kulturpolitiken om jag ska lyfta två särskilda och trygghet såklart.
13	Hur har din syn på politiken förändrats under åren du varit aktiv?
14	Alltså vår egen politik eller konceptet politik i Sverige?

15	Ja men mer kanske konceptet politik i Sverige
16	De ideologiska skillnaderna mellan partierna har blivit otydligare och den har blivit mycket mer fokuserad på konkreta faktiska vardagsnära frågor som man jämför med där 2015 så, du kommer få så jobbigt att transkribera när du intervjuar politiker, men jag försöker komprimera allt jag säger, men 2014-valet handlade fortfarande väldigt mycket om ekonomi, alltså finanspolitiken. Det var med arbetsmarknadsfrågan. Nu upplever jag att politiken mycket mer handlar om vardagsnära, alltså en liten fråga som bränslefrågan kan avgöra ett val. Och det gör till viss del att det är svårt att se skillnaden mellan höger och vänster. Jag tror att det är svårare att nå igenom bruset idag så jag upplever att en del, alltså att politiska partier har ett högre tonläge för att nå ut än vad det kanske var 2014.
17	Vad var din motivation till att engagera dig politiskt?
18	Men jag upplevde att, alltså det är två delar. Dels just det här att jag ville prata politik, jag tyckte det var intressant att prata, jag gillade att sitta och kivas liksom och så kunde jag inte göra det med mina kompisar (båda skrattar). Så då engagerade jag mig politiskt och sen tyckte jag att det var för stor diskrepans mellan det politiken pratade om och just de utmaningar jag mötte i vardagen och det kändes som en politisk debatt som inte såg den verkligheten jag såg, och det fick mig att vilja ge mig in det.
19	Hur skulle du beskriva din allmänna uppfattning gällande hur samstämmiga eller oeniga partimedlemmar är när det gäller ideologi eller ideologiska ståndpunkter?
20	Vad sa du, parti?
21	Ja, men när det gäller partimedlemmarna alltså anser du att de är eniga i sin ideologiska tolkning i frågor eller tycker du att det skiljer sig någonting?
22	Ja, men det gör det. Jag upplever att det finns olika uppfattningar om.. Kristdemokratin är en svår ideologi för att den är.. Vår ideologi utgår inte från lösningar eller från metoder utan som man säga att liberalismen och socialismen gör, utan snarare kring värden och principer vi tycker är viktiga. Och hur man tillämpar de eller hur man anpassar lösningar för att upprätthålla värdena, kan skilja sig. Men generellt så upplever jag att partiet alla går i takt. Men de ideologiska diskussionerna kan ju handla om – ja men “vilken lösning står bäst upp för människovärdet” till skillnad från en liberal som kanske alltid tycker att privatisering är rätt eller att en socialist som tycker att ett förstatligande är rätt i alla lägen. Vi har ju inte det sättet att tänka riktigt.
23	Jag förstår. När du blev invald som ledamot, vilken placering hade du på partiets lista?
24	Plats nummer sex i en del, men jag stod på listor i hela landet.
25	Nu tänker jag att vi går vidare till just frågor om abort. Första frågan lyder - under tiden som du har varit verksam i partiet, tycker du att man har genomgått en förändring i synen på abort?
26	Nej, eller det var en utav de frågorna som jag hade som käpphäst innan eller vad ska man säga, som röd linje innan jag engagerade mig och jag ville veta att KD var för abort innan jag engagerade mig det var vi, så att jag upplever inte att det är mycket som har förändrats på den punkten sen dess.
27	Tycker du att partiet idag är enat i abortfrågan?
28	Ja.
29	Vad anser du om de politiska uttalanden som har gjorts där folk inom KD har varit kritiska till abort?

30	Ja, men jag håller inte med dem och jag kan bli provocerad för att jag inte håller med dem. Men det är en demokrati och man får tycka vad man vill och man får ha sina åsikter och jag tar gladeligen en politisk diskussion om den dyker upp. Men såvitt jag kan minnas har det aldrig tagits upp i alltså våra beslutande sammanhang på en kongress eller på ett möte där vi ska bestämma vad vi tycker, utan det kommer ju liksom ofta när någon har uttalat sig i lokalmedia och då kan jag bli provocerad för att jag inte håller med er eller inte samma sätt att se på det. Det brukar man ju bli när man inte håller med (Båda skrattar).
31	Tycker du att man bör grundlagsstifta aborträtten?
32	Ja.
33	Vill du utveckla?
34	Nej, men jag känner mig väldigt säker på att aborträtten i Sverige och svensk abortlagstiftning står väldigt stadigt så. Och jag tycker att så fort någon lyfter ens, det behöver inte vara en kritik kring själva lagstiftningen utan bara ett nyanserat sätt att se på frågan, på när någonting blir ett liv eller liknande. Den enorma debatt som dras igång eller motreaktion som växer på det, tycker jag är ett väldigt stort kvitto på att, inte ens om något parti skulle vilja skulle man lyckas ändra svensk abortlagstiftning. Men jag tycker att det är en mänsklig rättighet att kunna göra en trygg och säker abort och man vet inte vad som händer i framtiden och staten är inte alltid god, utan det kan alltid komma politiska krafter om, jag vet inte, decennier som tycker någonting annorlunda, och det är därför man vill grundlagsskydda rättigheter och jag ser ju abort som en rättighet, så jag tycker att det är rimligt.
35	Tycker du att det är rimligt att gränsen för abort är satt till 18 veckor? I speciella fall 22, men då måste ju Socialstyrelsen gå in.
36	Ja, det tycker jag. Sen är jag av den generella uppfattningen att jag tycker att det är statens medicinsketiska råd som ska ha.. Politiken stiftar ju lagar och riksdagen stiftar lagar men jag är också ödmjuk kring det faktumet att ja, men nu är ju inte jag riksdagsledamot längre, men under de *** veckorna jag var det, att jag inte har mest expertis inom den biologiska utvecklingen av anatomin så jag kan tycka att det finns en poäng att det finns ett medicinskt etiskt råd med representanter från politiken, från professionen från olika sidor som ger perspektiv när man formar en lagstiftning. Men jag har inte sett någon anledning att ändra den veckogränsen, alltså vecka 18 och vecka 21 med godkännande på Socialstyrelsen utan jag upplever att det funkar bra.
37	Tycker du att skälet bör styra rätten till abort, till exempel om en kvinna blivit utsatt för en våldtäkt eller om hon har ekonomiska svårigheter och så vidare?
38	Nej, men jag tycker rätten till abort är en rättighet. De skäl som den personen som vill genomföra en abort anser är rätt, det får vara upp till den själv. Men är det en rättighet så ska man inte uppge skäl till att ha en rättighet utan då är det en rättighet. Jag uppger inga skäl till att få prata, säga vad jag vill, frihet eller få ha rätten till att ingen kommer att skada mig utan det. Däremot kan ju se skäl, liksom praktiska skäl till varför rätten till abort också är så viktigt. Vi vet vad som händer med kvinnor i länder där abort inte är tillåtet eller i länder där abort är tillåtet, men stigmatiserat. Det är därför liksom en värderings diskussion, att normalisera abort är också viktigt. Man kan ha det på pappret, men det måste också vara normaliserat i samhället, jämfört med USA där folk har fått gå med paraplyer. Det inskränker i praktiken rätten att göra abort när människor inte vågar göra det så, värderings diskussioner är jätteviktig också. Men det jag menar är, att jag kan se praktiska skäl till varför det är så viktigt att ha möjligheten att göra trygga och säkra aborter, men det är en rättighet och då ska man inte behöva uppge några skäl för att göra det.

39	Är abortfrågan inte längre aktuell?
40	Det är klart att den är aktuell i termer av att många länder i Europa, i västvärlden inskränker aborträtten, alltså senast Kristdemokraterna satt i regering och vi hade socialministerpost med Göran Hägglund så gjorde vi det möjligt för utländska kvinnor att komma och genomföra trygga och säkra aborter Sverige, och det är ett exempel på att är det en rättighet så är den gränsöverskridande. Sedan ska man akta sig för att jämföra det som sker i USA eller liksom peka på att detta är på väg att hända i Sverige för det upplever inte jag att det är av nämnda anledningar. Men är det en rättighet så är det en universell rättighet och är det en rättighet så är det en gränsöverskridande rättighet och då är den aktuell även här och påverkar oss här för att vi är kvinnor över hela världen.
41	I abortfrågan pratar man ofta om människans okränkbara värde. Vad betyder för dig?
42	Människans okränkbara värde för mig handlar om att alla människor har ett okränkbart värde, oavsett hur man presterar vad man jobbar med, vilken status man har. Man har samma rätt till ett okränkbart värde helt enkelt. Men för mig inbegriper det också, i särskilt frågan om abort, rätten till att få fatta de besluten över sin kropp som ytterst man själv påverkas av och kunna få bli respekterad för det.
43	Anser du att samvetsfrihet bör vara tillåtet? Jag tänker till exempel barnmorskor som inte vill utföra abort. Hur ser du på det?
44	Jag har inget problem med det så länge möjligheten att genomföra bort fortfarande går. Samvetsfrihet inbegriper ju flera olika yrkeskategorier, inte bara barnmorskor och inte bara barnmorskeyrket, utan det kan handla om att man har ett jobb där ens arbetsgivare kräver av en att göra uppgift X och att man på olika sätt kanske har en personlig jobbig relation till den arbetsuppgiften, okej men då kanske man kan göra upp det på arbetsplatsen. Att den personen får göra något annat och ett läge där vi har barnmorskebrist vill inte jag börja sparka barnmorskor, med det sagt, det här är ju inte en lagstiftningsfråga och jag tycker man ska göra upp det på arbetsplatser men om vi hamnar i en situation där, till exempel region Skåne och så är vi i en kommun i Skåne i Helsingborg och så är det sommarmånad och det är barnmorskebrist och det är en kvinna som vill genomföra en abort och så finns det bara en barnmorska på plats och den barnmorskan inte vill utföra en abort, nej, men då går aborträtten före samvetsfriheten. Så länge man kan upprätthålla rätten till att kunna genomföra en abort så har inte jag något problem med att man på arbetsplatsen gör upp om ja, vem som tar vilken arbetsuppgift och samtidigt håller alla glada och nöjda, ja haha du förstår vad jag menar.
45	Jag förstår vad du menar, och nu har vi kommit till sista frågan, hur ser du på det framtida arbetet med abortfrågan?

46	<p>Ja tycker att det är mycket spännande frågor som kommer nu, alltså möjligheten till att genomföra hem-aborter till exempel. Jag tror att i ett läge, alltså svensk abortlagstiftning grundar sig egentligen på frågan om livsduglighet. Och ett läge där den medicinska utvecklingen utvecklas så att man kan rädda liv i tidigare ålder än vecka 18, då tror jag att om några år kommer vi få en större diskussion om abort och detsamma gäller de frågorna som dykt upp i Danmark till exempel, där man har sett när man upptäcker att fostren har Downs syndrom så går aborttalen upp, det vet jag. Jag tror att i takt med den medicinska utvecklingen så kommer abortfrågan att dyka upp på agendan i framtiden. Och här tror jag att det är viktigt att man har ett politiskt klimat som klarar av att vara nyanserad, klarar av att förstå att alla partier idag, i alla fall, vill värna rätten till trygga och säkra aborter, värna svensk abortlagstiftning och det är just av den anledning också som jag kan känna att grundlagsskyddade rätten till abort kan vara en bra försäkring inför den diskussionerna som kommer. Och just frågan om hemaborter och liknande, det är spännande frågor. Men det är ju många medicinska frågor jag inte kan så mycket om (båda skrattar).</p>
47	<p>Nej jag förstår det, det är inte lätta frågor heller. Är det något du vill tillägga eller fråga mig om?</p>
48	<p>När debatten endast handlar om att smutskasta olika partier, ljuga om vad olika partier tycker för att skapa konflikter som inte finns i abortfrågan så kan jag bli irriterad, för då glömmer man en annan viktig debatt, nämligen: vi har många flickor, tjejer och kvinnor som blir ofrivilligt gravida och ingen kvinna vill väl genomgå det och jag hade hellre.. alltså så mycket tid vi har vägt åt en konflikt som inte existerar, och jag önskar att den tiden hade vägts åt att diskutera "Hur kan vi forska mer på preventivmedel, så att det slutar vara så jävla jobbigt att ta någon typ av preventivmedel som tjejer. Alltså p piller har funnits i decennier nu och de är fortfarande inte bättre utvecklade efter en kvinnans hälsa och välmående. Det är en fråga som på riktigt påverkar många tjejer, inte bara i möjligheten att slippa bli ofrivilligt gravid, men också den rent vardagliga hälsan och välmåendet för många tjejer där ute som mår piss för att vi inte har forskat fram bättre preventivmedel. Så ja, det är väl ett allmänt medskick så ibland kan jag bli irriterad!</p>
49	<p>Jag förstår, tack snälla för din medverkan!</p>

14.2.5 Intervju 5

Rad	Text
1	Då börjar vi med första frågan. Hur länge har du varit politiskt aktiv?
2	Sedan 2013
3	Vad var det som fick dig att engagera dig politiskt?
4	Viljan av att förändra och göra det bättre samt att arbeta för ett bättre samhälle.
5	Var valet av parti självklart för dig och i så fall, varför då?
6	Ja, det var självklart och det var att ett borgerligt parti, men som ändå har en tydlig politik där man bryr sig om de som är svagast i vårt samhälle och därav partivalet.
7	Vilken eller vilka politiska frågor skulle du säga ligger dig varmast om hjärtat?
8	Familjepolitiken, rättspolitiken och utrikespolitik.
9	Hur har din syn på politiken förändrats under åren som du har varit aktiv?

10	Ja, att man har fått en ökad medvetenhet om att saker och ting är betydligt mer komplexa än vad det beskrivs som, skulle jag väl säga kort. Du får säga till om det är för korta svar eller om du vill ha längre svar.
11	Korta svar funkar fint!
12	Okej bra.
13	Vad var din motivation till att bli engagerad?
14	Nej, men min motivation var ju att vilja arbeta för ett bättre samhälle och att det är ett intresse jag har med samhällsfrågor, det är väl det som är motivationen.
15	Hur skulle du beskriva din allmänna uppfattning gällande hur samstämmiga eller olika partimedlemmar är i ideologiska ståndpunkter?
16	I huvudsak ja med samstämmigheten men sen finns det ju olika uppfattningar kring saker och ting och det finns vissa som är lite mer åt vänster och vissa mer åt höger.
17	När du blev invald som ledamot, vilken placering hade du på partilistan?
18	När jag blev invald, ja men då ska vi se, då var jag faktiskt på plats ett.
19	Då tänker jag att vi dyker in direkt på frågor om abort helt enkelt.
20	Spännande!
21	Ja eller hur.
22	Då lyder första frågan, under tiden du har varit verksam i partiet, tycker du att man har genomgått en förändring i synen på abort?
23	Nej, det tycker jag inte utan under min tid så har man ju alltid stått bakom svensk abortlagstiftning, så inte under mina år i politiken.
24	Tycker du att partiet idag är enat i abortfrågan?
25	Ja, det skulle jag nog säga.
26	Vad anser du om de politiska uttalanden som har gjorts där folk inom KD har varit kritiska till abort?
27	Att det finns vissa som fortfarande har en viss uppfattning precis som i andra partier men att partiet till 98 % tycker så här i frågan om abort och att det är partiets hållning och att de flesta tycker så.
28	Tycker du att man bör grundlagsstifta aborträtten?
29	Nej.
30	Ok, vill du utveckla det?
31	Jag är inte helt säker på om det är en fråga som ska vara grundlagsfästad på det sättet. Man har ju liksom de saker man har i grundlagen och det finns ju väldigt många andra frågor som också är föremål för grundlagsändringar. Jag tror det finns andra sätt om man nu vill hitta frågan, men jag är inte helt övertygad till att det ska vara med i grundlagen, nej.
32	Tycker du att det är rimligt att gränsen för abort är satt till 18 veckor?
33	Ja, det tycker jag.
34	Tycker du att skälet bör styra rätten till abort? Till exempel om en kvinna har varit utsatt för en våldtäkt eller har ekonomiska svårigheter eller hur tänker du där?
35	Nej, jag tycker att de regler som vi har idag med abort ska gälla och jag tycker liksom att det som är uttalat i lagar och förordningar, att det är det man ska arbeta efter.
36	Tycker du att abortfrågan inte längre är aktuell?

37	Jo, den är ju absolut aktuell i likhet med många andra frågor. Frågor går lite i vågor. Jag menar, tar man för 5 år sedan hur aktuell var frågan om bensinpriserna då? Nu är den väldigt aktuell så att den är aktuell likt många andra frågor.
38	I abortfrågan pratar man ofta om människans okränkbara värde, vad betyder det för dig?
39	Alla människor har ett okränkbart värde utav att man är en människa, bortsett från etnicitet och ålder med mera.
40	Anser du att samvetsfrihet bör vara tillåtet?
41	Nej, det tycker jag inte. Jag tycker att det blir logiskt svårt då man kan ställas inför andra dilemman inom vården, för jag förmodar att du frågor utifrån vården eller hur?
42	Precis, jag tänker med till exempel barnmorskor då som vägrar utföra abort.
43	Ja exakt, och jag tror inte att det är en lämplig väg att gå utifrån att, vilka andra etiska dilemman ska man då ha samvetsfrihet för? Så nej.
44	Hur ser du på det framtida arbetet med abortfrågan? Om du har tänkt något på det?
45	Ja, absolut. Jag tror att det är jätteviktigt att man arbetar för att minska oönskade graviditeter. Och de fall där det är graviditeter och om man ställs inför svåra val, att kvinnan får vägledning och stött och hjälp från samhällets sida där hon inte vet vad hon ska göra. Och att det finns stöd och hjälp att få.
46	Det var alla mina frågor. Har du någonting mer du vill tillägga?
47	Nej, jag kan väl bara säga att frågan är väldigt komplex och det är viktigt att man arbetar för att minska oönskade graviditeter, det är jätteviktigt och att det är det som ska ha fokus i frågan. Oavsett vad man har för åsikt i just abortlagstiftningen så är det ju det vi alla vill, tror jag. Eller i varje fall får jag den känslan att det ska bli så bra som möjligt.

14.2.6 Intervju 6

Rad	Text
1	Hur länge har du varit politiskt aktiv?
2	Jag har varit medlem i Kristdemokraterna sedan ****. Innan dess var jag medlem i Moderaterna sedan jag var tonåring.
3	Okej, och vad var det som fick dig att engagera dig politiskt?
4	Jag har alltid haft ett samhällsintresse. Men att jag gick med i Kristdemokraterna var främst familjepolitiken. Och sen när jag lärde mig mer om ideologin så liksom så var det ju hela det ideologiska kristdemokratiska paketet som tilltalade mig väldigt mycket, det här med förvaltarskapstanken, att vi ska lämna jorden i ett bättre skick till våra barn och har fått den av våra föräldrar och det handlar ju om både miljöfrågor men också hur vi förvaltar skattemedel och förtroende. Förvaltarskapstanken gillar jag väldigt mycket och subsidiaritetsprincipen också. Att alla skulle ska fattas på lägsta möjliga effektiva nivå till exempel, det tycker jag är bra!
5	Var valet av parti självklart för dig och i så fall varför?

6	<p>Nej alltså det var så här att jag kände då där i början på nittiotalet att jag inte riktigt var hemma i Moderaterna. Jag tyckte det var lite för mycket "Jag och mitt och skit i andra" så då beställde jag faktiskt principprogram eller partiprogram från flera olika partier, inte från Vänsterpartiet. För jag visste att jag inte var vänsterpartist. Vi hade gått någon grundkurs i marxismen där som tonåring och jag kände att det här är min grej. Och utefter det då så pratade jag med lite folk och så fastnade jag för mitt parti.</p>
7	<p>Vilken eller vilka politiska frågor ligger dig närmast om hjärtat?</p>
8	<p>Ja, det som berör mig närmast är nog faktiskt jämställdhetsfrågorna. Jag har varit väldigt engagerad i vårt *****förbund och sen så är det alla frågor som berör *****frågor. Människor som har det svårt och knöligt, äldrepolitik, funktionshinderfrågor. Det är viktiga frågor för mig.</p>
9	<p>Hur har din syn på politiken förändrats under åren du har varit aktiv?</p>
10	<p>Demokrati i sig är gör att det tar tid att fatta, alltså man fattar ett beslut som tar tid i genomförande och jag har mer och mer förstått hur viktigt ledarskapet är på förvaltningssidorna, att de ska gå armkrok med politiken och inte motarbeta utan faktiskt genomdriva det vi fattar beslut om. Sedan är det ju deras professionalism som får det att hända egentligen, och genom åren har jag förstått hur viktigt det är och hur svårt också det är för politiken att förhålla sig till tjänstemän och tvärtom, tror jag. Och de måste ju förstå att de ska lägga sina egna agendor åt sidan, men så måste de ibland tala om för oss att de är professionella och det här går inte riktigt att genomföra och så där. Så det här, är en viktig samverkan och samspel. Lite känsligt ibland, för vi står ju över alla, alltså i kommunpolitiken, från kommundirektör till alla, vi är ju folket liksom.</p>
11	<p>Vad var din motivation till att engagera dig politiskt?</p>
12	<p>Nej bara ett allmänt intresse av att känna att jag inte vill sitta hemma på soffan och gnälla, jag vill göra något och jag gick ju med då när mina barn var väldigt, väldigt små, de är ju i din ålder tror jag. Min bebis är X år född XX och jag gick med samma år han föddes. Och det var för att jag tyckte då att det var så saker och ting, jag ville ha fler dagmammor enkelt. Jag tyckte att det gick för mycket mot det som då hette dagis som nu heter förskola. Jag gillar inte att barn ska institutionaliseras från att de är så små. Utan jag ville att man skulle kunna få välja dagmamma, det finns inget bättre än en bra dagmamma anser jag fortfarande, (dagbarnvårdare). Det är bra pedagogik, man lär sig det som vi då som måste jobba inte kan hjälpa dem med liksom. Ja, slipas i att ta hänsyn på ett annat sätt än vad man gör på institutionerna då som jag kallar det för. Avskyr faktiskt dagis, tyckte det var jätteläskigt, jag tycker det var hemskt. Tycker fortfarande inte om det. Kan bero på att jag gick på dagis när jag var liten och tyckte att det var vedervärdigt.</p>
13	<p>Hur skulle du beskriva din allmänna uppfattning gällande hur samstämmiga eller olika partimedlemmar är i sina ideologiska ståndpunkter?</p>

14	<p>I mitt parti, alltså jag tror att alla tycker att den kristdemokratiska ideologin är viktig men jag kan tycka att vi också på senare år har lite har glömt bort.. Vi behöver alltid prata ideologi och alla nya som kommer måste förstå. Jag tycker politiken generellt, både på Riks,- region och kommun blir så mycket sakfrågor och plånboksfrågor och jag tycker att ideologin är väldigt viktig. Men de kristdemokrater jag känner, de flesta i alla fall har hyfsad koll på vår ideologi och vad som är viktigt för oss och det måste du ha för att du ska veta hur du ska agera i vissa frågor. Du kan inte läsa på allt utan ibland måste du gå med ryggmärgen och tänka gå igenom ideologin tänka "funkar det här? Ja, det gör det". Politiken kan också vara snabb och så där så att ja då behöver man kunna stå stadigt i sin ideologiska mylla tänker jag.</p>
15	<p>När du blev invald som ledamot, vilken placering hade du på partiets lista och hur beslutades det?</p>
16	<p>Det här valet eller första gången?</p>
17	<p>Första gången.</p>
18	<p>Etta på kommunen.</p>
19	<p>Jag tänker att vi går vidare till frågor om abort helt enkelt. Så första frågan lyder, under tiden som du har varit verksam i partiet, tycker du att man har genomgått en förändring i synen på abort?</p>
20	<p>Nej, alltså jag har försökt luska lite det där och jag har för mig att partiet fattade beslut om att följa den svenska abortlagstiftningen i slutet på åttiotalet, men så pratade jag med några kollegor och de säger att det var på rikstinget 94 som man beslutar sig för det, alltså det är 30 år sedan i alla fall. Så att för mig har det aldrig varit någon fråga som jag har funderat över därför att för mig var det så självklart att man ska följa svensk abortlagstiftning. Sen vet jag att alla personer som har en personlig tro, oavsett vilken religion man tillhör om man är jude, kristen eller muslim så har man svårt med det här med att med aborterna. Jag kan inte komma ihåg att partiet inte har tyckt som jag i den här frågan, för då tror inte jag att jag kanske hade gått med. Så att jag kan inte komma ihåg det faktiskt. Jag trodde att det var på åttiotalet, men så pratade jag med vår organisationssekreterare på centralt och han trodde att det var 94. Men jag var med på rikstinget 94 och jag kan inte komma ihåg att de tog det beslutet då jag. Men någon gång i början på nittiotalet kan vi enas om att det inte varit en fråga som har varit uppe i partiet överhuvudtaget på riksting.</p>
21	<p>Tycker du att partiet idag är enat i abortfrågan?</p>
22	<p>Ja gud ja, det är ingen fråga vi pratar om överhuvudtaget. Sen så kan det alltid poppa upp en och annan som tycker något annat och så är det i alla partier. Det händer i Moderaterna och det händer i sossarna också. Så att partiet diskuterar inte den här frågan överhuvudtaget, nej. Det är andra som försöker lägga det på oss, jag vet att sossarna gjorde något försök om det i den här valrörelsen nu. Och vi bara, "Vad snackar de om?" De gör en nyhet av någonting som inte ens finns liksom, så att ja, så kan det vara.</p>
23	<p>Vad anser du om de politiska uttalanden som har gjorts där folk inom KD varit kritiska till abort?</p>

24	<p>Alltså, jag tycker så här: att väljer dem att vara med i ett politiskt parti och gå emot någonting som är som är svensk lag, då får man hålla det för sig själv eller gå ur partiet. Alltså jag är jättetydlig med det för att det här är en sån fråga som är känslig för en del i partiet och för andra i andra partiet också, och det får man också ha respekt för. Men de kan inte gå ut i Kristdemokraternas namn och tycka någonting mot det vi har fattat beslut gemensamt om på riksting. Så är det ju, då får man motionera till riksting och så får man försöka få partiet att ändra sig och det görs ibland och det ändras inte liksom det är där.</p>
25	<p>Tycker du att man bör grundlagsstifta aborträtten?</p>
26	<p>Ja alltså jag funderat lite på det och det kanske man, det finns ju sådana strömningar i partiet att vi ska gå in och göra det också. Jag är lite orolig för att man börjar fastna i veckor och så. Därför att forskningen går ju hela tiden framåt också så att vi har ju haft en diskussion lite när vi har pratat sjukvårdsfrågor, alltså ska vi sänka abortgränsen därför att idag räddar du ju barn i vecka 18. Och visst är det så att man kan få abort enda fram till vecka 18? Och då blir det ju det knepigt, "ska vi rädda människor eller inte" och, alltså det här är existentiella svåra frågor, eller hur? Båda individerna säger vi är skyddsvärda, men det är ändå så att det är kvinnan som ska bestämma om hon är beredd på att föda det här barnet eller inte och det kanske är den rätten vi ska lagstifta om i grundlagen i sådana fall, att kvinnors rätt att själva bestämma över sina kroppar och det tror jag blir allt viktigare när vi ser allt om omskärelse hedersrelaterat våld och så och det är där vi ska lägga fokuset. Som en moderat sa till mig faktiskt en gång och så hon sa här, vi pratade om den här frågan och det är länge sedan, så hon "Men NAMN du måste, min mamma var barnmorska" och den här kvinnan lever inte längre, hon skulle ha varit 97 idag men så sa hon "min mamma var barnmorska och hon sa alltid att "vi har ett rum i våra kroppar som är avsedda för någon annan och det ska vi vara rädda om och ha ansvar för". Och jag kan ändå tycka någonstans att vi alla vet hur barn kommer till, det är inte så att folk går omkring och inte vet det. Om de inte vet det, så kan de ta reda på det ganska enkelt. Då har vi ett ansvar att skydda oss och det här rummet för att utsättas för saker som inte är så roligt. Sen, så är det alltid våldtäkter och överfall och sådant, för att inte prata om i krig när man har systematiska våldtäkter. Självklart ska de ha rätt, alltså så. Men du och jag ska kunna skydda oss så pass ändå så att vi inte hamnar i den situationen, för det är inget roligt att göra abort, tror jag. Så att vi behöver prata om de här frågorna men kristdemokraterna har väldigt svårt att göra det, för då får vi en debatt i samhället om vi lyfter de frågorna, som säger att vi vill förbjuda och så är det inte. Men däremot så kan vi prata om det tycker jag. I kvinnoförbundet gör vi det, där pratar vi mycket om det. Alltså hur ska man ställa sig och det här är svåra frågor och det är det. Det är inte bara att skrapa bort något eller ta en tablett och få en blödning utan det är ju faktiskt ändå så. Det är ju en extensiv existentiell fråga.</p>
27	<p>Är det rimligt att gränsen för abort är satt till 18 veckor?</p>
28	<p>Nej, jag tror inte att det är rätt längre, faktiskt. Det kan inte jag som lekman svara på utan det måste man nästan prata med någon medicinare om men man behöver prata om de tänker jag. Och då är det väl med Socialstyrelsen, så då är det ju otroligt, alltså då ska det vara något absolut särskilda skäl som gör att man väljer att göra abort så sent. Att, det är fara för Moderns liv eller barnet är helt livsodugligt när det kommer ut och så. För att annars så görs väl de flest runt vecka 8, 9, 10, kanske men ja, eller dagen efter också. Men det behöver man prata med sjukvården om som sagt, det kan inte jag svara på.</p>

29	Tycker du att skälet bör styra rätten till abort, alltså till exempel om någon har blivit utsatt för en våldtäkt eller om någon har ekonomiska svårigheter?
30	Nej alltså det är ju fler kvinnan själv som får avgöra vad hon anser vara rimligt för sig själv. Jag tycker däremot att man ska ha rätt till ett samtal om man vill ha det med någon kurator eller så, för att om man tittar på psykiatrin, så finns det många kvinnor som är inskrivna där som har aborter, flera aborter bakåt i tiden och det är någon slags trauma och det tror jag är hormonellt också därför att du laddar upp dig på en massa hormoner när du är gravid och det är likadant som när du får ett missfall, det är ju samma sak som händer, liksom. Så rent medicinskt i kroppen att det är ett foster som finns där och sen ramlar det ut på något sätt och då händer det grejer i kroppen. Du kan gå igenom sorg, du kan liksom känna dig, alltså det kan hända saker med dig även om du själv har bestämt dig för att göra bort och så "oj kände jag så här nu?" Då behöver man prata om det, så det tycker jag att sjukvården ska ställa upp med och det tror jag att de gör också om man vill ha det faktiskt, så att det är viktigt.
31	Är abortfrågan inte längre aktuell?
32	Abortfrågan är inte aktuell i vårt parti, nej. Alltså det är 30 år sedan vi pratade om det.
33	I abortfrågan pratar man ofta om människans okränkbara värde. Vad betyder det för dig?
34	För mig betyder människans okränkbara värde att en människa alltid har ett värde. Alltså, är du medvetlös så kan inte folk bestämma över det, då har du fortfarande ditt människovärde och måste behandlas med respekt och värdighet och få hjälp att må bra, eller om du sover och inte hör vad folk säger, då är du ju dock ändå en människa. Och vi har ju valt att räkna det från den dagen man föds ut ur kvinnans kropp. Om en kvinna ber att få abort sent i graviditeten och fostret fortfarande lever när det kommer ut då måste personalen döda det för hon har bestämt det, så är det ju. Då kan de inte sätta igång med livs, och då frågar de "du det lever fortfarande, vad ska vi göra?" Och då räknar ju inte svensk lag det som liv förens man är ute. I en del kulturer så räknas man ju som 9 månader när man föds. Men i Sverige, eller i Västländerna gör vi inte det. Däremot så är det så klart att, säg att jag är gravid kvinna och blir hjärndöd till exempel, då brukar man ju ofta försöka rädda barnet, men det är ju anhöriga som bestämmer sådant då, så det här är ju de här svåra frågorna. Men, det har ingenting med aborträtten att göra, tycker jag. Det måste vara vi kvinnor som bestämmer det.
35	Anser du att samvetsfrihet bör vara tillåtet?
36	Det tycker jag ska tas bort. Alltså, vi ska inte hålla på med sådant, väljer du att bli barnmorska, sjuksköterska eller jobba i vården då är det som gäller. Jag blir skitirriterad på de här barnmorskorna som säger att "jag kan inte jobba på en kvinnoklinik, för jag kan inte vara med och utföra aborter", nej då får du börja jobba någon annanstans tänker jag, då blir jag bara arg. Det är min personliga åsikt. Jag vet inte vad partiet tycker om det men, ja tycker det är hemskt. Liv och död liksom, det har med sjukvården att göra på något vis.
37	Hur ser du på det framtida arbetet med abortfrågan?

38	Alltså det jag tänker att man generellt i Sverige måste prata med professionen om det är det här med 18:e veckan då så småningom tror jag kan bli en diskussion om. I vårt parti finns inte frågan om aborter överhuvudtaget just nu. Jag har inte sett det på riksting på många, många år. Eller jag kan inte ens komma ihåg det, eller också har liksom bara suddat bort i mitt minne men det är ingenting jag känner liksom så. Men däremot så behöver man ju lyfta den frågan, tänker jag tillsammans med professionen.
39	Det var alla frågor jag hade!
40	Var det alla? Lycka till. Är det några fler som jag känner som du ska prata med i partiet eller?
41	Det är anonymt så det kan jag tyvärr inte säga,
42	Ja okej, det finns ju några kända abortmotståndare i partiet (Båda skrattar).
43	Är det något du vill fråga mig om eller någonting du vill få sagt?
44	Nej, jag önskar dig lycka till med jobbet och så kan jag väl få höra hur det har gått sedan.
45	Absolut, tack snälla för att du var med!

14.2.7 Intervju 7

Rad	Text
1	Hur länge har du varit politiskt aktiv?
2	Ja, vad betyder politiskt aktiv? Jag har varit med, alltså ordentligt politiskt aktiv har jag varit i 2 mandatperioder så det är ju åtta år, och sen var jag även aktiv lite tidigare. Aktiv så till vida att jag suttit i olika nämnder i kommunen i två mandatperioder.
3	Jag förstår. Och vad var det som fick dig att engagera dig politiskt från början?
4	Jag var med i Moderaterna tidigare men sen så när om det var Reinfeldt och Borg som blev för, ja för på något sätt så tyckte jag att Kristdemokraterna passade mig mycket bättre.
5	Jag förstår, och då leder det in lite på nästa fråga. Var valet av parti självklart för dig och i så fall varför?
6	Ja, de var för duktiga och för hårda (Moderaterna) medan Kristdemokraterna hade en mer mänsklig och mjukare syn på liv och ja eller huvudtaget.
7	Vilken eller vilka politiska frågor ligger dig närmast om hjärtat?
8	I och med att jag nu i fyra år varit ordförande i NAMN nämnden så är det ju sådana frågor som kommer upp och vi i KOMMUN har en slogan som vi säger "bevara trädgårdsstaden" och vi vill inte att det ska byggas höghus i en trädgårdsgårdsstad som jag säger att om du vill ha höghus här behöver du inte vänta på det, för då kan du flytta till *****imorgon och bo i höghus så att vi försöker bevara den. Vi är faktiskt väldigt tätt bebyggda här i KOMMUN och det finns inte så mycket mer att bygga och att bygga då stora hus inne vid villatomter, det passar inte så vi försöker stoppa sådana saker.

9	Jag förstår. Skulle du säga att din syn på politiken har förändrats under de åren du har varit aktiv?
10	Nej, men jag har ju fått mer, det har mer konkretiserats. För tidigare så såg man ju att här bygger de det och gör det, men nu så sitter jag mitt i smeten och ska ta ställning till det. Vi hade någonting som vi lanserade för några år sedan, att som vi sa "vi dödade barnvakten" Det låter drastiskt, men det är en tomt som heter barnvakten där du skulle bygga ett stort hus och det projektet satte vi stopp för. Alltså dödade vi barnvakten.
11	Okej, och vad var din motivation till att engagera dig politiskt?
12	Ja, men alltså ha någonting att säga till om och ha likasinnade och träffa likasinnade.
13	Och hur skulle du beskriva din allmänna uppfattning gällande hur samstämmiga eller olika partimedlemmar är i ideologiska ståndpunkter?
14	Alltså du, menar partikollegor?
15	Ja precis inom partiet helt enkelt. Om ni ser på olika frågor på samma ideologiska sätt eller om det skiljer sig?
16	Det är inte särskilt stor skillnad, det märker vi inte.
17	När du blev invald som ledamot, vilken placering hade du på partilistan om du minns det?
18	Hmm.. Det är många år sedan, jag var ju så pass långt ner först att jag inte var med i kommunfullmäktige. Men nu de sista åren så har jag varit med i kommunfullmäktige och då var jag väl på plats 4 eller något sånt där 3/4 och vi har 5 platser.
19	Då tänker jag att vi dyker in på frågor om abort helt enkelt. Första frågan lyder; under tiden som du har varit verksam i partiet tycker då att man har genomgått en förändring i synen på abort?
20	Jag har hört i debatten, men jag har inte lagt mig in speciellt i frågan för att i den här frågan så anser jag att de lagar som gäller tycker jag är bra. Jag har ingen anledning att tro att de inte är bra.
21	Tycker du att partiet idag är enat i abortfrågan?
22	Ja inte säker på det, det finns förmodligen några i Jönköping som inte är för abort.
23	Vad anser du om de politiska uttalanden som har gjorts där folk inom KD varit kritiska till abort?
24	Jag kan inte komma ihåg sådana uttalanden.
25	Tycker du att man bör grundlags stifta aborträtten?
26	Oj, det är en juridisk fråga om grundlag eller inte. Nej det, det räcker väl med det här.
27	Så ett nej då om jag förstår dig rätt?

28	Ja.
29	Tycker du att det är rimligt att gränsen för abort är satt till 18 veckor som den är idag?
30	Så fort någonting bestäms i Sverige så har det utretts i flera år förmodligen och av väldigt många fackmän. De kan medicin mycket mycket, mycket, mycket bättre än vad jag kan och då utgår jag från att de kommer fram till rätt tidpunkt, för jag kan inte säga om det var 18 eller 15 eller 20. Alla de läkare som varit med, de har förmodligen tagit rätt beslut. Jag tvivlar inte på dem.
31	Tycker du att skälet bör styra rätten till abort så till exempel om en kvinna varit utsatt för våldtäkt eller haft ekonomiska svårigheter?
32	Ja, alltså när det är fråga om våld så är det ju självklart att hon ska få göra bort när som helst. För hur skulle barnet då behandlas? Om barnet kommer och att det är ett våldtäkt barn? Det är synd om barnet, eller för ung mor. Alltså absolut så fort det är våld, då ska hon få bestämma.
33	En följdfråga, tycker du att abort alltid borde tillåtas, oavsett anledning?
34	Ja när det är våld då ska det vara självklart att hon får ta en abort när som helst. Och då blir det ju oftast väldigt tidigt för att gå i vad det är, 18 veckor och vänta på när man har varit våldtagen det är ju inte heller rimligt.
35	Är abortfrågan inte längre aktuell?
36	Den står inte särskilt högt upp på någon lista.
37	I abortfrågan så pratar man ofta om människans okränkbara värde, vad betyder det för dig?
38	Isåfall måste det ju vara ifråga om våld och om man då kränker någon, då är det helt fel och då får då den kvinnan besluta om abort.
39	Anser du att samvetsfrihet bör vara tillåtet? Jag tänker till exempel på barnmorskor inom vården som vägrat utföra bort.
40	Nej, då bör man nog arbeta på något annat ställe.
41	Så du menar att har man en arbetsuppgift då ska man utföra den?
42	Ja, man ska uppfylla sin arbetsuppgift. Jag menar att om du får in ett våldtäktsoffer som vill göra abort och sjuksköterskan säger nej, då ger hon ju en positiv grej till våldtäkter. Då är man på fel plats.
43	Och avslutningsvis, hur ser du på det framtida arbetet med abortfrågan?
44	Jag vet inte om det behövs något framtida arbete, det fungerar väl bra som det gör.
45	Är det någonting du vill tillägga?
46	Nej, jag har inte något mer. Den står inte så högt på min lista eftersom det fungerar och när det är våld är det en helt annan sak.
47	Jag förstår, tack snälla för att du var med. Du har självklart rätt att ta del av dina svar före jag publicerar uppsatsen om du vill och du förblir anonym. Tack så jättemycket!

